www.nv-online.info – электронны дадатак да друкаванай версіі газеты «Народная Воля».

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

№ 72 (4324)

11 верасня 2018 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Дзякуй за тое, што Вы прачыталі гэты нумар. Адгукніцеся, калі ў Вас ёсць заўвагі, меркаванні, прапановы, тэмы.
Тэл. (8 017) 328 68 71

ЛІСТ ДА ЧЫТАЧОЎ

Іосіф СЯРЭДЗІЧ,
заснавальнік, выдавец і галоўны рэдактар газеты «Народная Воля».

За Праўду, Волю і Свабоду!

ДАРАГІЯ СЯБРЫ!

Існуе нямала спосабаў, каб пацвердзіць свой патрыятызм і аддасць Радзіме. Самы просты – стаць падпісчыкам газеты «Народная Воля», якая амаль чвэрць стагоддзя застаецца значным і любімым выданнем для ўсіх неабыякавых і разважлівых людзей. Зарука такога поспеху ў прынцыпах нашай працы.

Мы жывём у час панавання інфармацыі, а СМІ фарміруюць грамадскую думку. Таму, перажываючы за сваё роднае, айчыннае, мы пішам толькі **ПРАЎДУ**, аб'ектыўна і поўна асвятляем грамадскія, палітычныя і эканамічныя тэмы, адлюстроўваем разнастайныя пункты гледжання, не навязваючы чытачам пазіцыі рэдакцыі. Аналізаваць і рабіць высновы Вы павінны самі. Таму мы гаворым: "Народная Воля" – газета для тых, хто ўмее чытаць і думаць, хто не ганяецца за таннымі сенсацыямі, хто гатовы плаціць разумныя грошы за якасны тавар.

Калі Вы сапраўды хочаце ведаць **ПРАЎДУ**, падпісвайцеся на нашу газету. А таксама праявіце актыўнасць і парайце зрабіць тое ж сваім родным, сябрам, суседзям, калегам. Выбірайце любы тэрмін – на месяц, два, тры, адразу на квартал, на паўгоддзе. Калі Вы не афармілі падпіску на кастрычнік–снежань, то, калі ласка, паспяшайцеся – Вас чакаюць у любым паштовым аддзяленні ці ў спецыялізаваным пункце "Белсаюздруку" да 26 верасня.

Кошт **месячнай** падпіскі на газету "Народная Воля" – **6 рублёў 96 капеек**, **квартальнай – 20 рублёў 88 капеек** (прыкладна 23 капейкі на дзень!). Упэўнены, што такія сродкі Вам па кішэні. Так, адна паездка ў метро абходзіцца мінчанам амаль у тры разы даражэй – 65 капеек.

Памятайце: падпісаўшыся на "Народную Волю", Вы інвестуеце ў **ПРАЎДУ! А ПРАЎДА, ВОЛЯ і СВАБОДА** – гэта тое, што дазволіць забяспечыць шчаслівую будучыню ўсім нам, народу і краіне.

Вы – з «НАРОДНАЙ ВОЛЯЙ», «НАРОДНАЯ ВОЛЯ» – з Вамі!

УПЕРШЫНЮ Ў НАС

80 касманаўтаў з 17 краін прыбылі ў Мінск на Міжнародны кангрэс Асацыяцыі ўдзельнікаў касмічных палётаў

Фота БЕЛТА.

АБЗАЦАМ

Міхаіл Бабіч прыбыў у Мінск

У бліжэйшыя дні новы амбасадар Расіі ў Беларусі плануе ўручыць копіі даверчых грамат міністру замежных спраў Уладзіміру Макею.

Паедзем на кірмаш?

Сельскагаспадарчыя кірмашы пройдуць у Мінску з 22 верасня па 4 лістапада.

Затрыманы за буйны хабар

Кіраўніка ЖКГ №1 Фрунзенскага раёна Мінска Андрэя Арлоўскага падазраюць у атрыманні буйнога хабару на тысячы долараў.

НУ І НУ!

Хто дыскрэдытуе ўладу?

Калі мець на ўвазе тое, што адбылося ў мінулую нядзелю з удзельнікам Мінскага паўмарафона Уладзем Сташкевічам, то адказ на пытанне, пастаўленае ў загалоўку, адназначны: людзі ў пагонах. Не важна, у якіх структурах яны служаць – КДБ, АМАП ці проста ў міліцыі.

Ці ж не дзікунства затрымаць чалавека, які прабег 21,1 кіламетра, атрымаў медаль, толькі за тое, што ён на дыстанцыі трымаў у руках бел-чырвона-белы сцяг – наш гістарычны сімвал! У паўмарафоне ўдзельнічалі дзясяткі тысяч аматараў бегу не толькі з Беларусі, а і з многіх іншых краін свету. Сярод іх было нямала тых, хто публічна дэманстраваў сваю нацыянальную сімволіку, сцяжкі кампаній, у якіх яны працуюць, спонсарскіх арганізацый. А тут Уладзь Сташкевіч падняў наш гістарычны бел-чырвона-белы сцяг – і за гэта пасля многакіламетровай дыстанцыі яго спачатку правялі ў аўтазак і затым даставілі ў Цэнтральнае ўпраўленне ўнутраных спраў, дзе пратрымалі тры гадзіны.

Народная мудрасць сцвярджае: "Скажы дурню Богу маліцца – лоб разаб'е". Ці не адносіцца гэта да тых, хто пазаўчора беспадстаўна накінуўся на ўдзельніка Мінскага паўмарафону Уладзя Сташкевіча і зацягнуў яго ў міліцыю? Нагадаю: бел-чырвона-белы сцяг у Беларусі афіцыйна не забаронены.

Вераніка КУЛАКОВА.

НА ЎЛАСНЫЯ ВОЧЫ

Ці ёсць у крамах танныя беларускія яблыкі?

Здавалася б, улічваючы сёлетнюю шчодрасць прыроды, беларускія яблыкі павінны быць у кожнай краме. І па зусім нізкіх коштах. А ці так гэта насамрэч?

Першай крамай, у якую я завітаў, стаў універсам "Родны кут", што на сталічным праспекце Пераможцаў, зусім побач з "Белкаапсаюзам" – арганізацыяй, якая якраз-такі прымае садавіну-гародніну ў насельніцтва і якая па стане на 5 верасня закупіла 36,2 тысячы тон яблык. Гэта, дарэчы, у 1,6 раза больш, чым на аналагічную дату мінулага года.

Дык вось "Родны кут". На паліцах два віды яблык: польскія гатунку "Глостар" па 2,64 рубля за кіло і чырвоныя беларускія яблыкі – удвая танней. Гатунак на цэнніку не пазначаны, але кошт маецца – 1,32 рубля.

Далей крочым у магазін "Еўраопт-Prime", тут жа, на праспекце Пераможцаў. Магазін знаходзіцца ў цокальным паверсе аднаго са сталічных гандлёвых цэнтраў і вядомы ў першую чаргу тым, што там ёсць касы спецыяльна для беларускамоўных кліентаў.

Яблыкі, якія тут прадаюцца, выключна беларускія. Гатункі таксама не пазначаны. На цэнніках напісана: "яблык чырвоны (РБ) – 1,19 руб./кг", а вось "яблык зялёны (РБ)" каштуе ўсяго 99 капеек.

Грушы на паліцах гэтай крамы таксама выключна беларускія. Варыянтаў для выбару няма, гатунак толькі адзін – "Канферэнцыя". Кошт – 1,69 рубля за кілаграм.

Наступнай кропкай "рэйду" стала крама сеткі "Рублёўскі". І вось тут было чаму дзівіцца. Родны беларускі яблык прадаецца тут па 1,98 рубля за кілаграм. Прадстаўлены ў краме і іншаземныя "канкурэнты". Так, "Рэд Прынц", які быў вырашчаны ў Нідэрландах, каштуе ні многа ні мала 4,99 за кіло. Колькі тых яблык на такую суму выйдзе? Тры ці чатыры – не больш. Відавочна: у канчатковы кошт замежнага яблыка закладзена немалая "накрутка".

Дарэчы, французскія яблыкі, якія ляжаць побач, каштуюць танней, чым галандскія, але таксама "кусаюцца" – 3,99 за кіло. Безумоўна, спажывец павінен мець права выбару. Але ж навошта пераплачваць за чужое, калі сваё ў літаральным сэнсе пад нагамі валяецца? І гандляры павінны рабіць стаўку не на замежную садавіну, а на сваю, родненькую?

Віталь ГАРБУЗАЎ.

АКТУАЛИИ

Светлана КАЛИНКИНА

Так нам и надо!

В Большом театре оперы и балета по требованию верующих отменили премьеру «Саломеи». Казалось бы, чему удивляться, если «по просьбам» анонимных трудящихся переименовывали главные проспекты столицы, реанимировали советскую государственную символику и даже отменяли льготы. И все-таки ситуация удивительная.

В кляузах, доносах, анонимках для нашей страны ничего необычного нет. Удивительно то, что теперь и решения органов власти стали анонимными.

Кто тот аноним, который отдал указание: «Отменить!»

Кто посмел отменить премьеру в главном театре страны, приуроченную к Дню города и наплыву гостей?

Кто имеет власть наплевать на решение худсовета Министерства культуры, который принял спектакль; на решение экспертной комиссии, которая заранее оценила постановку на предмет порнографии и жестокости; на 2000 зрителей, которые купили билеты; на артистов, музыкантов, режиссеров, народных и заслуженных, которые в этот спектакль вложили душу?

Кто заставил опытного чиновника, директора театра Владимира Гридюшко краснеть, бледнеть, хвататься за сердце, хвататься за ручку, чтобы писать заявление об уходе?.. Но при этом упорно молчать о том, от кого поступил приказ?..

«Чье это решение? Кто распорядился? Кто на подобное уполномочен?» – вопрошают журналисты, зрители, люди театральные и нетеатральные. Но в ответ – тишина.

Напомню, что этот тайный некто поучаствовал и в другом скандале последних дней, отдав приказ снять с минских улиц наружную рекламу магазина Simbal.by.

«Так добра, калі ты ўсміхаешся», – подбадривал с билборда поэт Владимир Некляев. «А хто тут такі прыгожы ідзе?» – приветствовал с другого краевед и телеведущий Юрий Жигимонт. Но и полдня не продержались со своими посланиями оптимизма.

Кто и в чем тут увидел крамолу? Кто отдал приказ убрать? Опять нет ответа на вопрос. Никто не признается. Министр антимонопольного регулирования и торговли Владимир Колтович, который, собственно, и отвечает в стране за рекламу, оказался совсем не в курсе.

На недавней пресс-конференции с участием министра и других представителей министерства по поводу произошедшего прозвучало приблизительно следующее: мало данных, неясно, кто звонил оператору наружной рекламы с требованием снять борды, прокомментировать конкретную ситуацию по кейсу магазина Symbal.by в министерстве не могут, так как для этого нужно проводить отдельное разбирательство... На ироничный вопрос одного из журналистов о том, не рано ли Лукашенко отменил согласование наружной рекламы, если постфактум ее можно снять «по телефонному праву», министр Колтович ответил буквально следующее: «Декрет президента №7 *(имеется в виду декрет «О развитии предпринимательства». – **Прим. авт.**)* не подлежит обсуждению, как и другие правовые акты, принимаемые главой государства».

Так, черт побери, кто в этой стране телефонным звонком может отменить действие декрета президента? И почему министерство не хочет с этим разбираться?

Ясно ведь, что не Лукашенко звонил в рекламную фирму с указанием убрать Некляева и Жигимонта с минских улиц или отменить премьеру «Саломеи». Тогда кто творит в стране произвол от его имени и под его прикрытием? Кто отменяет действие его декретов? Кто выпускает на волю религиозное мракобесие? Кто имеет власть наплевать и на людей заслуженных, и на людей обычных просто потому, что как-то по-особому видит мир и имеет свои представления о плохом и хорошем?

Почему директору Оперного Владимиру Гридюшко страшно озвучить фамилию или хотя бы структуру, которая отдала приказ отменить премьеру? Почему страшно министру Колтовичу? Кого они боятся больше, чем Лукашенко?

Почему они все молчат и только ссылаются на анонимные «указания сверху»? Почему мы молчим о том, что какие-то опричники давно творят в стране беспредел, правят, как хотят, где хотят и как считают нужным, наплевав на все и на всех?

Впрочем, если молчим – то так нам и надо.

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ, ШТО?..

У Беларусі сёння 420 доўгажыхароў, якім больш за 100 гадоў.

Народная Воля http://www.nv-online.info
11 ВЕРАСНЯ 2018 г.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА,

профессор,
доктор экономических наук

Бумеранг

Последние дни августа и первые дни осени работы Белорусской валютно-фондовой биржи (БВФБ) показывают, что белорусский рубль не просто девальвируется, а, скорее, валится. Если немного раньше он падал к доллару и евро, но укреплялся к российскому рублю и за счет этого удерживались его позиции к валютной корзине, то результаты последних торгов показывают ослабление белорусской денежной единицы ко всем валютам. Так, в четверг 6 сентября курс доллара поднялся до 2,12, евро – до 2,47 белорусского рубля. Российский рубль вырос до 3,11 рубля за свою сотню. К валютной корзине наш рубль ослаб на 0,34%. На биржевых торгах 7 сентября падение «зайчика» продолжалось: 2,14 за доллар и 2,49 за евро. Российская денежная единица немного сдала – 3,10. Лихорадка российского рубля явно перекидывается на рубль белорусский. Если так пойдет и дальше, то белорусский рубль может перекрыть и максимум своего падения к доллару в феврале 2016 года, когда за «американца» давали 2,20.

До сих пор Нацбанк бравировал, что он напрямую не вмешивается в процесс курсообразования на БВФБ, что курсы белорусской денежной единицы равновесные, то есть их формирует рынок в зависимости от спроса и предложения на валюты. Действительно это было так, и рубль был стабильным. До того момента, когда США начали санкциями атаковать российскую денежную единицу. На сегодня реально этих санкций пока нет, они еще впереди. Но психологического фактора – только объявления этих санкций – оказалось достаточно для падения курса российского рубля. Нерезиденты стали в спешном порядке избавляться от облигаций российского Минфина и от акций ведущих российских компаний. Коварность американских санкций в том, что они начнут распространяться на любые страны и компании, которые к ним не примкнут.

Чтобы поддержать курс своей денежной единицы, Центробанк Российской Федерации отказался от приобретения валюты для Минфина на Московской бирже до конца сентября и теперь задумывается о повышении ключевой ставки в ближайшие дни. Падение российской валюты бьет рекорды независимо от динамики мировых цен на нефть. Того и гляди «деревянный» преодолеет планку в 70 денежных единиц за доллар и 80 за евро.

Накануне Путин объявил крестовый поход против доллара, агитируя государства, которые не ладят с США, перейти во взаимных расчетах на национальные валюты. Россия в спешном порядке уходит от участия в госдолге США, избавляясь от американских казначейских облигаций, и наращивает золотую составляющую своих резервов. Только в июле Центробанк РФ купил 26,1 тонны. Тем самым Россия думает смягчить для себя последующие более жесткие санкции. Но если посредством доллара осуществляется около половины мировых расчетов, то, например, доля китайского юаня в них всего 1,8%. Потому как доллар остается непререкаемой мировой валютой №1. За него на мировом рынке приобретешь все и везде. А обладая национальной валютой партнера, можешь рассчитывать только на его рынок.

Вредность отставания девальвации белорусского рубля от российского хорошо показал конец 2014 года, когда наши экспортеры, особенно аграрный сектор, подсчитывали потери на сотни миллионов долларов.

Но стоит ли белорусскому рублю бежать за своим российским собратом, который может не на шутку разойтись, когда американские санкции реально вступят в силу? Разбежишься с девальвацией – получишь соответствующую инфляцию со всеми вытекающими. Мы уже это неоднократно проходили.

Надо полагать, в коридорах Нацбанка сейчас неспокойно. До сих пор его курсовая политика основывалась на сглаживании резких колебаний валютных курсов рубля, которых, собственно, на бирже и не было. Самый действенный инструмент удержания национальной денежной единицы от обвального падения – это валютная интервенция. В свое время, когда курс белорусского рубля был еще не так устойчив, главный регулятор говорил о точечной интервенции для поддержания его стабильности. Но были времена (скажем, январь-февраль приснопамятного 2011 года), когда Нацбанк выставлял на торги из золотовалютных резервов сотни миллионов долларов, чтобы уравновесить спрос и предложение на бирже. И сжег их, как дрова в топке, почти все. В настоящее время наши золотовалютные резервы, как всегда, на минимуме, они едва покрывают двухмесячный импорт. Надо же погашать государственный долг, который набегает в этом году на 3,7 миллиарда долларов. К тому же ЕАБР все тянет с выделением двух последних траншей двухмиллиардного кредита по 200 миллионов долларов каждый. Если первый ждут в конце сентября, то второй – только в конце года. Пойдет ли Нацбанк на вмешательство в биржевые торги или будет по-прежнему созерцать тревожную ситуацию? Как тут не припомнить слова заместителя главы Нацбанка Калечица, который заявил, что при снижении курса белорусского рубля к доллару на 1% потери предприятий от переоценки валютной кредитной задолженности белорусским банкам составят 230 млн рублей, потери бюджета от переоценки внешнего долга – 330 млн рублей.

Во всяком случае с нашими валютными резервами главному регулятору на бирже не разогнаться. Можно легко сломать график выполнения наших обязательств перед внешними кредиторами. Остается уповать на то, что российский Центробанк предпримет экстренные меры по удержанию своей национальной валюты. У России с ее запасами нефти и газа валютных резервов вполне достаточно. И опять нам придется вспомнить об огромной финансовой и валютной зависимости Беларуси от России. Которая не только не ослабла, а вопреки заверениям власти только усиливается.

ФАКТ

Цены на бензин будут зависеть от мировых цен на нефть?

9 сентября в 15-й раз с начала года в Беларуси подорожало автомобильное топливо. Снова на 1 копейку.

«Белнефтехим» уточнил: цена нефти для белорусских НПЗ за семь месяцев 2018 года по отношению к аналогичному прошлогоднему периоду выросла на 35%, но при этом нефтепродукты, реализуемые на внутреннем рынке, подросли в цене только в среднем на 14%. Кроме того, представители нефтеперерабатывающей отрасли не перестают напоминать, что Госдума Российской Федерации одобрила налоговый маневр в нефтяной отрасли России, который будет реализовываться в 2019–2024 годах. То, чем это чревато для Беларуси, доходчиво объяснил замминистра финансов нашей страны **Дмитрий Кийко**. *«Если мы будем функционировать в рамках налогового маневра, а наши партнеры, конкуренты будут пользоваться субсидиями, то у нас сложится непропорциональный рынок топлива. У нас в этом случае стоимость топлива намного будет превышать стоимость топлива в России».*

И это еще не все. В последнем выпуске вестника, издаваемого концерном «Белнефтехим», было опубликовано интервью зампредседателя концерна **Владимира Сизова,** в котором он отметил, что в Беларуси ведется разработка механизма, в случае внедрения которого цены на топливо на внутреннем рынке будут зависеть от динамики цен на нефть.

КОММЕНТАРИЙ

«Белорусы должны быть к этому готовы»

К тому, что цены на бензин в Беларуси существенно вырастут, население готовят несколько последних месяцев. Еще в мае белорусов предупреждали о возможном 24%-ном (!) повышении цены на топливо. Но насколько реально может подорожать бензин? Например, может ли случиться, что топливо на белорусских АЗС будет продаваться по такой же цене, как, например, на польских или литовских?

За комментарием мы обратились к экономисту, директору исследовательского центра ИПМ **Александру Чубрику**.

– Пока понятно только то, что цена на бензин на внутреннем рынке страны будет меняться вслед за ценой на нефть, – заметил эксперт, – но как это будет происходить – по какой формуле, будет ли введен некий переходный период – могут знать только в «Белнефтехиме».

– На ваш взгляд, до конца этого года серьезных подъемов в цене стоит ожидать? Все же резкого 24-процентного подорожания не произошло, хотя население и пугали. Власти все же берегут наши кошельки…

– Берегут скорее наши нервы. Никому не нужны разные недовольства, социальные протесты. А так подорожало топливо на 1 копейку – ну и ладно, неловко как-то возмущаться. А то, что с конца года натикало уже 15 копеек, – это не так и мало, если учесть, что, например, АИ-92 стоил 1 рубль 19 копеек, а теперь – 1 рубль 34 копейки.

Но мы должны понимать, что все эти ценовые колебания – не чья-то прихоть, это объективная реальность. Если нефть начнет для нас дорожать, то возникает вполне логичный вопрос: а почему на внутреннем рынке нефтепродукты должны стоить дешево? Мы не Венесуэла, не Азербайджан, не Россия. Беларусь – не нефтедобывающая страна, поэтому логично ожидать, что темпы роста цен на автомобильное топливо будут зависеть от того, как будет дорожать цена на нефть. Альтернатива этому только одна: брать деньги из бюджета и субсидировать тех, кто ездит на машинах. Но насколько это справедливо? Получается, что налоги платят все, а дешевый бензин получают только транспортные компании и автолюбители.

Кроме того, давайте посмотрим на всю эту ситуацию с долгосрочной точки зрения. Когда в Беларуси введут в строй АЭС, встанет вопрос, что делать с электроэнергией, которой будет производиться в избытке. Поэтому вполне логично на государственный уровень выходит тема электромобилей, их продвижения на рынок страны. В планах к 2022 году наладить в Беларуси выпуск китайских электромобилей. И если до этого времени вырастут цены на топливо, людям не надо будет объяснять, что мы повышаем цену на бензин, чтобы вы пересаживались на электромобили.

Вывод один: цены на бензин будут расти, и белорусы должны быть к этому готовы.

В ТЕМУ

Сколько стоит бензин в других странах?

«Народная Воля» решила посмотреть, сколько платят за литр 95-го бензина и литр дизельного топлива жители соседних с нами и не только стран.

Понятно, что уровень жизни, доходы населения в этих странах могут находиться на совершенно ином уровне, чем в Беларуси. Поэтому в таблице рядом с ценами на автомобильное топливо привели размер средней заработной платы за июнь 2018 года. Для удобства цены и зарплаты указаны в долларах США.

Страна	Цена за литр бензина АИ-95-К5	Цена за литр диз.топлива	Размер средней заработной платы
Беларусь	0,65	0,65	470
Россия	0,65	0,64	710
Казахстан	0,47	0,51	480
Украина	1,07	0,99	326
Литва	1,4	1,31	1030
Латвия	1,5	1,41	1150
Польша	1,36	1,35	1270
Чехия	1,49	1,44	1405
США	0,84	0,86	около 3000 (средняя почасовая оплата составляет 26 долларов)
Япония	1,37	1,18	3500

Мария ЭЙСМОНТ.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Генадзь ФЯДЫНІЧ: «Нават мая 83-гадовая цешча да гэтага часу не можа прыйсці ў сябе…»

Днямі старшыня незалежнага прафсаюза РЭП **Генадзь Фядыніч** і галоўны бухгалтар арганізацыі **Ігар Комлік** падалі апеляцыйныя скаргі на прысуд, вынесены ім 24 жніўня 2018 года, паводле якога іх прызналі вінаватымі па ч.2 арт.243 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь (ухіленне ад выплаты падаткаў у буйным памеры).

Суд Савецкага раёна асудзіў кіраўнікоў прафсаюза РЭП на 4 гады абмежавання волі без накіравання ва ўстановы адкрытага тыпу з забаронай займаць кіруючыя пасады тэрмінам на 5 гадоў.

– Пасля вынясення прысуду быў час прааналізаваць і сам працэс, і тую сітуацыю, што склалася вакол нас, – кажа **Генадзь ФЯДЫНІЧ**. – Усе адвакаты, якія сачылі за “справай прафсаюза”, прыйшлі да адной высновы: фактычна ніякіх доказаў ні ў следчых, ні ў пракуратуры для вынясення прысуду не было. Мы і раней былі ў гэтым упэўнены, але ж зараз ранейшыя здагадкі пацвердзілі і прафесійныя юрысты.

Дарэчы, нашы калегі з замежных прафсаюзаў таксама дэталёва азнаёмлены са справай і зараз патрабуюць, каб пачала працаваць камісія, якая расследавала б парушэнні правоў незалежных прафсаюзаў у Беларусі. Калі ж прысуд не будзе зменены, гаворка ўжо будзе ісці аб з’яўленні ў краіне новых палітвязняў. Патрэбна гэта ўладам? Няхай самі вырашаюць.

– У якасці доказу віны фігуравала копія выпіскі з літоўскага банка аб зняцці грошай з рахунку, якую сілавікі здабылі аператыўным шляхам…

– Я наогул не разумею, як нейкая копія можа лічыцца ў судзе афіцыйным дакументам? Чаму не прад’явілі паперы, якія былі б афіцыйна пацверджаны тым самым літоўскім банкам? Любая копія – не больш чым звычайная паперка. У той жа час пракурор палічыў праўдзівым і дапусцімым доказам копію выпіскі. І гэтую фількаву грамату легалізавалі праз следчых і суд.

– Падчас працэсу сакратар прафсаюза РЭП Юлія Юхнавец, якая працавала ў арганізацыі з 2014-га па 2016 год, прызналася, што была агентам КДБ. Гэта для вас не стала шокам?

– Мяне як кіраўніка арганізацыі, безумоўна, уразіла такая інфармацыя. Дарэчы, да таго, як Юхнавец прыйшла да нас на працу, на яе месцы працавала іншая дзяўчына, і яе таксама спрабавалі завербаваць сілавыя структуры. Але там чалавек аказаўся сумленным, таму яна прыйшла да мяне і шчыра ўсё распавяла.

Што тычыцца Юліі Юхнавец, то мне яе шкада. Чалавек зламаў сабе лёс, хаця я і не ведаю, як яе падчапілі на кручок.

– Хатняя “хімія” – гэта таксама не падарунак лёсу…

– Безумоўна, бо “хімія” лёгка можа трансфармавацца ў рэальны тэрмін адбыцця пакарання. Вельмі лёгка атрымаць ад адпаведных органаў тры заўвагі за год. А там жа даволі шмат абмежаванняў. Пасля працы трэба знаходзіцца дома, у выхадныя і святочныя дні як быццам зусім нельга пакідаць сваю кватэру. Могуць да цябе прыехаць на працу, каб пракантраляваць, альбо ноччу завітаць дадому…

Адно магу сказаць: ні я, ні Ігар Комлік такіх жорсткіх абмежаванняў не заслужылі. Што, мы такія залачынцы, якія прадстаўляюць для грамадства небяспеку? Нам жа не тое што на мітынг, на канцэрт альбо ў тэатр будзе забаронена хадзіць. На ўсё патрэбны дазвол.

– Пакуль апеляцыя не разгледжана, гэтыя абмежаванні да вас не ўжываюцца?

– Не, бо мы яшчэ абскарджваем рашэнне раённага суда. Не думаю, што Мінскі гарадскі суд адменіць папярэдні прысуд, але мы пройдзем усе прыступкі.

– У прысудзе запісана, што вам на 5 гадоў забаронена займаць кіруючыя пасады…

– Пакуль я з’яўляюся дзеючым кіраўніком прафсаюза РЭП. Але мы ў арганізацыі абмяркоўвалі розныя варыянты і падрыхтаваны да любога. Калі пакіну афіцыйную пасаду старшыні прафсаюза, то лідарскія якасці ў мяне ўсё роўна ніхто не забярэ. Таму працягну сваю працу. Як яе спыніць, калі на гэта я аддаў практычна ўсё жыццё?

– Але афіцыйна ў арганізацыі з’явіцца новы кіраўнік?

– Старшыня ў нас абіраецца на з’ездзе, але не думаю, што будзем праводзіць яго раней, чым патрабуецца па Статуце, – у 2020 годзе. Па рашэнні кіруючага органа абяром чалавека, які будзе выконваць абавязкі кіраўніка прафсаюза РЭП.

– Пасля суда ваша жыццё нейкім чынам змянілася?

– Безумоўна, уся гэтая мітусня накладвае пэўны адбітак і на мяне, і на маю сям’ю. Нават мая 83-гадовая цешча, якую таксама выклікалі на суд і правяралі яе нерухомасць, да гэтага часу не можа прыйсці ў сябе. На працэсе ёй стала дрэнна, і пасля гэтага яна амаль два тыдні была на ўколах. Агідна, што нават па старых людзях б’юць, каб зрабіць і табе больш балюча. Як кажуць, нічога святога…

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ДЫЯЛОГІ

Міхась СКОБЛА – Алесь КРАЎЦЭВІЧ

«У Беларусі змагаюцца дзве плыні ва ўладзе – патрыятычная і прамаскоўская»

У кніг доктара гістарычных навук Алеся Краўцэвіча шчаслівы лёс: «Стварэнне Вялікага Княства Літоўскага» вытрымала ўжо чатыры выданні, «Рыцары і дойліды Гародні» (з выдатнымі ілюстрацыямі Паўла Татарнікава) неаднойчы годна прадстаўляла кніжны свет Беларусі на міжнародных выставах. За кнігу «Гедымін: каралеўства Літвы і Русі» аўтар быў адзначаны Прэміяй імя Францішка Багушэвіча... На жаль, веды і талент гісторыка з Гродна аказаліся незапатрабаванымі ў Рэспубліцы Беларусь. Чаму так сталася – ён расказаў чытачам «Народнай Волі».

«Нас трымалі ў поўнай ізаляцыі ад свайго, падсоўваючы чужое»

– Алесь, калі ехаць па дарозе Масты–Слонім, то непадалёк ад слыннага мястэчка Дзярэчын мільгае дарожны паказальнік «Лупачы». Гэта твая родная вёска, дзе 13 верасня 1958 года ты і прыйшоў у свет. Якой табе запомнілася твая малая радзіма?

– Вёска на 40 хат пры самым лесе над Шчарай, была для мяне найлепшай мясцінай для шчаслівага дзяцінства. Бываю там некалькі разоў на год з братамі, дзецьмі, даглядаем родныя магілы, начуем у палатках на беразе ракі. У Лупачах я заўсёды перажываю хваляванне, нейкі светлы сум і літаральна падсілкоўваюся жыццёвай сілай.

– Калі ты зразумеў, што тваё прызванне – менавіта гісторыя? Пашанцавала на школьнага настаўніка?

– Сваё прызванне зразумеў даволі позна – дзесьці на трэцім курсе гістфака Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, куды трапіў, можна сказаць, выпадкова. Марыў у дзяцінстве стаць марскім афіцэрам, паступіў у Гродзенскі тэхнікум фізічнай культуры, каб загартаваць свой арганізм перад ваенна-марскім вучылішчам. Пад канец навучання ў тэхнікуме зразумеў, што савецкія армія і флот – не самыя рамантычныя арганізацыі. Успомніў, што ў школе падабалася гісторыя, і паехаў у Мінск на гістфак БДУ.

– Там ты вучыўся ў часы, калі ў беларускай гісторыі найбольшым аўтарытэтам лічыўся сумнавядомы Лаўрэнцій Абэцэдарскі. Гэта, вядома, не Якаў Трашчанок, які вучыў будучых гісторыкаў у Магілёўскім пэдінстытуце, але ўсё ж… Тады не было інтэрнэту, не было «Вікіпедыі», не было шасцітомнай «Энцыклапедыі гісторыі Беларусі» і трохтомнай «Гісторыі Вялікага Княства Літоўскага». Дзе вы, тагачасныя студэнты, знаходзілі праўдзівыя звесткі па гісторыі таго ж ВКЛ?

– На гістфак я паступіў у 1976 годзе, калі Абэцэдарскага ўжо не было ў жывых. Але, так, ідэі яго жылі. Сёння я разумею, што не адзін Абэцэдарскі вінаваты ў фальсіфікацыі беларускай гісторыі. Яго вінаваціць найперш, бо ён быў ці не самай яскравай асобай сярод афіцыёзных гісторыкаў. Пры гэтым выдаў, прынамсі, адну вартасную навуковую манаграфію – «Беларусы ў Маскве XVII стагоддзя». З не меншым імпэтам айчынную гісторыю фальсіфікавалі невыразныя шэрыя чалавечкі накшталт згаданага Трашчанка. Праўдзівых звестак пра нашу мінуўшчыну нам, студэнтам-гісторыкам, не было дзе здабываць, нас трымалі ў поўнай ізаляцыі ад свайго, замест яго падсоўвалі чужое. Напрыклад, на занятках па палеаграфіі вучылі чытаць граматы маскоўскага цара Аляксея Міхайлавіча і нават не згадвалі пра дакументы на старабеларускай мове. Мы не ведалі нічога ні пра бел-чырвона-белы сцяг, ні пра «Пагоню» як нацыянальныя беларускія сімвалы беларусаў. Нас вучылі, што беларусы заўжды былі разам з Расіяй і, хоць фармальна знаходзіліся ў Вялікім Княстве Літоўскім, ніколі не гублялі сувязі з рускімі, чакалі аб'яднання і змагаліся за яго.

– Дык калі і дзе ты здабываў веды па сапраўднай гісторыі Беларусі?

– Пасля ўніверсітэта, праз самаадукацыю. Але я ўсё ж удзячны гістфаку БДУ за агульныя веды, за дачыненні з сапраўднымі выкладчыкамі-навукоўцамі. Пасля заканчэння вучобы хоць і атрымаў чырвоны дыплом, але адчуваў, што гісторык з мяне слабаваты. Калі ў аспірантуры сутыкнуўся з выпускнікамі Маскоўскага і Ленінградскага ўніверсітэтаў, то пераканаўся, што яны на галаву вышэй па ўзроўні падрыхтоўкі. І гэта стала добрым стымулам для здабывання новых ведаў. Пазней, калі пазнаёміўся з выпускнікамі гістфака Гродзенскага ўніверсітэта, то зразумеў, што там было яшчэ горш. Бо тыповы выпускнік гістфака ГрДУ (каб не пакрыўдзіць сяброў, зазначу, што сустрэў нямала і выключэнняў) перакананы, што ён у гісторыі ведае ўсё. А гэта – тупік у прафесійным развіцці.

«За год удалося перавесці на беларускую мову 60% навучання на педагагічных кірунках»

– Пра гістфак Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы ты можаш меркаваць не з боку, паколькі на пачатку 1990 гадоў працаваў там і нават быў першым прарэктарам. У 1995-м вымушаны быў сысці. А ў які момант ты зразумеў, што з новай уладай кампраміс немагчымы? Што сталася апошняй кропляй, якая зрабіла немагчымым тваё знаходжанне ў ГрДУ?

– Я стаў прарэктарам на пачатку 1994 года. І амаль адразу пачаліся дзіўныя праверкі, прыходзілі камісіі, складзеныя з некампетэнтных людзей, для якіх я быў знаходкай, бо меў рэпутацыю беларускага нацыяналіста. Калі не маглі знайсці прычэпак да працы, то пісалі пра мяне ў справаздачах «малады і нявопытны» (я быў самым маладым прарэктарам у краіне – у 35 гадоў). Правяральшчыкам патрабавалася ахвяра, і найлепшым кандыдатам была мая асоба – малады, нацыяналіст, занадта актыўны ў беларусізацыі ўніверсітэта (за год удалося ў ГрДУ перавесці на беларускую мову 60% навучання на педагагічных кірунках). Я зразумеў, што мяне чакае звальненне, і дамовіўся з рэктарам, каб папярэдзіў загадзя. І сапраўды, праз пару месяцаў рэктар паведаміў, што ад яго вымагаюць для пачатку панізіць мяне з першага прарэктара да звычайнага. А ў мяне ўжо быў прыгатаваны план: сысці ў дактарантуру на свой родны гістфак. Рэктару спадабалася такая развязка сітуацыі, бо і Краўцэвіча з першага прарэктара прыбраў, і не звольніў, не панізіў. Так я ў 1995 годзе апынуўся ў дактарантуры на гістфаку БДУ. Тады ўжо канчаткова праяснілася, куды нас вядзе існуючая ўлада.

– Твая галоўная праца – кніга «Стварэнне Вялікага Княства Літоўскага», чатыры разы перавыдавалася, і ўсё роўна яе нідзе не знайсці. ВКЛ у нас прызнаецца папярэднікам Беларускай дзяржавы (як, дарэчы, і БНР). Але ўсё роўна ў школьных падручніках (я днямі зазірнуў у сынаў падручнік для 6-га класа) пішацца пра Старажытную Русь, хай сабе і з цэнтрам у Кіеве… Якой павінна быць школьная трактоўка Вялікага Княства?

– Трактоўка ВКЛ для школы даўно выпрацавана нашымі гісторыкамі, яна простая і лагічная: Вялікае Княства Літоўскае – наступны этап гісторыі беларускай дзяржаўнасці пасля Полацкага княства.

– Ты аўтар папулярных жыццяпісаў вялікіх князёў літоўскіх Міндоўга і Гедыміна. Немалаважна і тое, што выйшлі яны ў двухмоўным варыянце – па-беларуску і па-англійску. Ведаю, што ў цябе былі грандыёзныя планы дожыць гэту кніжную серыю. Але нешта даўнавата не было працягу. Чаму?

– Тут некалькі прычын. Галоўная – недахоп часу. Трэба карміць сям'ю – я супрацоўнічаю з Варшаўскім універсітэтам. Акрамя таго, шмат часу і сіл забірае мая аўтарская праграма на тэлеканале «Белсат» – «Загадкі беларускай гісторыі».

«У Беларусі прыдушваецца ўсё, што мае ўплыў на масавую свядомасць»

– Ведаю, што твая праграма адна з самых папулярных на «Белсаце», які дае выхад на масавую аўдыторыю. У сувязі з гэтым наступнае пытанне. У Беларусі кнігі (невялікім накладам) можна выдаваць якія заўгодна, ну хіба каб на іх старонках не парушаўся дэкрэт №5 (аб абразе гонару і годнасці кіраўніка краіны). Але сярэдняя школа – пад звышпільным кантролем, ВНУ – таксама. На тым жа «Беларусьфільме» немагчыма зняць сапраўды нацыянальнае кіно… Чым прадыктавана такое, мякка кажучы, дваякае стаўленне дзяржавы да ўласнай гісторыі?

– І школа, і ВНУ, і кіно фарміруюць масавую свядомасць, выконваюць нацыятворчую функцыю. Таму ў нашай краіне ім адведзена іншая роля, бо задача сённяшняй улады ў Беларусі – русіфікацыя. Парадокс, але ўлада фактычна працуе магільшчыкам беларускай нацыі. Хоць сярод чыноўнікаў хапае разумных людзей і патрыётаў, якія хочуць бачыць Беларусь нармальнай еўрапейскай краінай. Гэта яны дапамагаюць ставіць помнікі сапраўдным героям беларускай гісторыі, падтрымліваюць культурніцкія ініцыятывы. На жаль, галоўныя рашэнні прымаюць не яны і, падазраю, нават не Лукашэнка. Рашэнні па русіфікацыі Беларусі, мяркую, прымаюцца ў Крамлі. І потым ажыццяўляюцца праз самыя розныя, у тым ліку эканамічныя, рычагі ўплыву.

– З аднаго боку – русіфікацыя (асабліва адчувальная ў адукацыі), з другога – прызнанне БНР і ВКЛ, згаданыя табой помнікі вялікім князям, якія з'явіліся адносна нядаўна, – Альгерду ў Віцебску, Усяславу Чарадзею ў Полацку, Давыду Гарадзенскаму ў Гродне. Неўзабаве паўстане конны помнік Гедыміну ў Лідзе. Гэта ўсё прыхаваная дзейнасць чыноўнікаў-патрыётаў?

– Так, я лічу, што ў Беларусі ідзе сапраўднае змаганне дзвюх плыняў ва ўладзе – патрыятычнай і прамаскоўскай. Апошнюю падмацоўваюць іерархі Рускай праваслаўнай царквы ў Беларусі. Менавіта царква выступала супраць помніка Альгерду ў Віцебску, менавіта царква не дае паставіць помнік Міндоўгу ў Навагрудку. Так, у Беларусі прыдушваецца ўсё, што мае ўплыў на масавую свядомасць. Нельга мець мастацкіх фільмаў па-беларуску, нельга мець беларускай архітэктуры. Таму і з помнікам Альгерду ў Віцебску так доўга валаводзіліся. Перамог здаровы сэнс – паставілі. Нельга ж гісторыю дзяржавы пачынаць ад 1917-га ці 1944 года. Гэта нонсэнс. Людзі шукаюць свае карані. І такая асоба, як Альгерд, можа стаць для Віцебска сапраўды брэндавай фігурай.

Праўда, на кожны новы беларускі помнік адразу ж з'яўляецца помнік-адказ. Скажам, у Віцебску такім «рускім адказам» на помнік Альгерду стаў помнік Аляксандру Неўскаму, усталяваны нават у больш прэстыжным месцы.

«Гісторыкі пераканалі грамадства, што ВКЛ было нашай дзяржавай»

– Але і ў Беларускім экзархаце РПЦ не ўсё так адназначна. Наколькі я ведаю, той жа помнік Давыду Гарадзенскаму ў Гродне з'явіўся якраз пры падтрымцы царквы.

– Тут я згодны. Гродзенскае святарства вызначаецца большым патрыятызмам і адукаванасцю. Але тут галоўным было тое, што гродзенскі ваявода Давыд з XIV стагоддзя быў праваслаўным... Трэба ўвогуле сказаць, што ў адносінах да Вялікага Княства ў нашай краіне апошнім часам заўважны змены. Беларускім гісторыкам удалося пераканаць грамадства, што гэта была наша дзяржава (тое публічна прызнаў і сам Лукашэнка). Сёлета, у юбілейны год, у Інстытуце гісторыі была арганізавана канферэнцыя па гісторыі ВКЛ, упершыню за многія гады.

– Вернемся, аднак, да помнікаў вялікім князям. Ці выконваюць яны сваю функцыянальную ролю? Вунь Леніны паўсюль стаяць, на іх ужо даўно ніхто ўвагі не звяртае.

– Выконваюць. Ужо сама прысутнасць помніка выконвае пэўную выхаваўчую і ідэалагічную функцыю. Помнікі звычайна ўсталёўваюцца ў ключавых пунктах гарадоў, людзі ходзяць, бачаць, цікавяцца. У любы момант гэтыя помнікі можна ўключыць у актыўны культурны зварот – сабраць там свята, правесці ўшанаванне гэтай асобы. Чаму супраць помнікаў і змагаецца прамаскоўская частка беларускага чынавенства. Таму важна, каб усталёўваліся помнікі сапраўдным героям Беларусі і менавіта ў такой якасці ўспрымаліся людзьмі. Неяк я ў Варшаве заблукаў у Лазенках і спытаўся ў дзвюх бабулек дарогу да вядомага мне арыенціра – помніка Пілсудскаму. «Юзаф стаіць там, проша пана», – паказала мне кірунак адна з бабулек. Мяне ўразіла, як яна назвала Пілсудскага – па імені, нібыта блізкага чалавека. Вось каб нашы людзі так адносіліся да Кастуся Каліноўскага ці Антона Луцкевіча!.. А Леніны на нашых плошчах – як сімвал фальшывай сутнасці сённяшняй улады, бо ідэалогія яе далёка не камуністычная.

– Часам у мяне ўзнікае адчуванне, што помнікі паміж сабой варагуюць – на Брэстчыне Касцюшка з Суворавым, у Свіслачы – Каліноўскі са Сталіным, у Гродне – Давыд Гарадзенскі з вялізным Леніным… Той жа Альгерд у Віцебску паўстаў на вуліцы Суворава… Відаць, падобныя помнікі патрабуюць нейкага асяроддзя «пад сябе»? Ці павінна быць ім нейкае «падмацаванне» – у той жа адукацыі?

– Так, усё павінна быць абавязкова ўзаемазвязана. Ёсць асоба ў падручніку – вучняў прыводзяць да помніка гэтай асобе. Прыгадаю 1990-я гады, тады ўсе дзеці ў Навагрудку ведалі гісторыю Міндоўга. Гэта называецца сістэмнасцю гістарычнай асветы грамадства, якая мусіць складацца з некалькіх ступеняў. Самі па сабе помнікі будуць мець пасіўны эфект, слаба ўплываць на масавую свядомасць. Увогуле я лічу так: Беларусь стане самастойнай дзяржавай, калі ў нас знікнуць помнікі Леніну, вуліцы Суворава, Кірава, Дзяржынскага і г.д. Савецкая тапаніміка ў гарадах ад сталіцы да райцэнтра сведчыць пра раздвоенне свядомасці беларускіх чыноўнікаў. Вельмі дрэнна, што гэткае хваравітае раздваенне навязваецца ўсяму грамадству: людзі, як і ў савецкія часы, павінны аддаваць дзяцей у піянеры, святкаваць 7 лістапада і г.д. Такая раздвоенасць, такі фальш не праходзяць бясследна, яны раз'ядаюць душу, пазбаўляюць людзей пачуцця годнасці.

«Псеўдарэстаўрацыя забіла душу Мірскага замка»

– Нядаўна распачалася рэстаўрацыя Крэўскага і Гальшанскага замкаў, Мірскі і Нясвіжскі даўно прымаюць турыстаў. Каб адноўленыя замкі працавалі на ўмацаванне нацыянальнай свядомасці, што там мусіць адбывацца?

– Як гісторык і археолаг, які вёў раскопкі ва ўсіх названых паселішчах, я лічу, што Мірскі замак знявечаны рэстаўрацыяй, чаго не скажаш пра Нясвіжскі. На Мірскі я не магу глядзець спакойна – псеўдарэстаўрацыя забіла ягоную душу. У Нясвіжы, хоць і бачыш, як з бастыёнаў асыпаецца нядаўна пакладзеная цэгла, тым не менш агульнае ўражанне станоўчае і моцнае. Можна сказаць, што замак Радзівілаў – наш беларускі Вавель. Нядаўна вазіў у Нясвіж сваіх сямейнікаў і назіраў за першай рэакцыяй на замкавым падворку. Суцэльнае захапленне! Там у экспазіцыі шмат аўтэнтычных рэчаў, відаць, гэта найперш уражвае. Лічу нясвіжскі гістарычны комплекс музеем №1 у Беларусі. Цікава, што асноўныя (і немалыя) сродкі для закупкі на еўрапейскіх аўкцыёнах сапраўдных гістарычных рарытэтаў дала Адміністрацыя прэзідэнта. Гэта было ў часы, калі ў казну яшчэ плылі нафтадолары. Што да Крэва і Гальшан, то там хочацца спадзявацца на больш якасную рэстаўрацыю, чым у Старым замку ў Гродне.

– Нядаўна, 8 верасня, чарговым разам незаўважна мінуў Дзень беларускай вайсковай славы. Як выглядае, улады ўсё ж адвучылі беларусаў адзначаць гэтую дату на Крапівенскім полі пад Оршай. Зааралі тое поле… А што рабіць з датай?

– 8 верасня ёсць і будзе Днём беларускай вайсковай славы, а калісьці стане чырвоным днём календара – Днём абаронцаў айчыны замест наскрозь фальшывага 23 лютага. Беларускія ўлады самі зрабілі больш вядомай дату 8 верасня – шматгадовымі забаронамі, перашкодамі, рэпрэсіямі супраць яго ўдзельнікаў. Цяпер апамяталіся, спрабуюць замаўчаць, але ўжо позна.

– У адной са сваіх кніг ты назваў нацыянальным беларускім героем №1 Кастуся Каліноўскага. Калі пацвердзіцца, што на Замкавай гары ў Вільні знайшлі яго парэшткі, дзе іх варта перапахаваць? Вось Адам Мальдзіс у нашай нядаўняй гутарцы прапанаваў Гару Трох Крыжоў у той самай Вільні…

– Лічу, што Каліноўскі павінен быць пахаваны ў Беларусі. Прычым на самым прэстыжным месцы і з такім разлікам, каб каля яго магілы маглі сабрацца тысячы людзей падчас розных патрыятычных мерапрыемстваў, напрыклад, прыняцця школьнікаў у скаўты-каліноўцы. Магіла ў Літве, адрэзаная ад нас візавым рэжымам, усё ж выпадзе з беларускага кантэксту. Літоўцы, мяркую, будуць зацікаўлены ў тым, каб культавая для беларусаў магіла знаходзілася не ў Вільні-Вільнюсе – даўнім цэнтры беларускага руху.

«Наша насельніцтва прыстасоўваецца да рэалій»

– Вось запавет Кастуся Каліноўскага беларускаму народу: «Жыві ў праўдзе, жыві ў свабодзе». Здаецца, так проста – у праўдзе і свабодзе. Няўжо наша грамадства яшчэ не дарасло, каб жыць паводле гэтага запавету?

– Дарасла толькі найбольш адукаваная частка грамадства. І гэта адна з нашых галоўных праблем – падзел інтэлігенцыі на патрыётаў этнічных (беларускамоўных) і палітычных (рускамоўных). Я адназначна належу да этнічных – не чытаю рускамоўнай беларускай прэсы, не даю інтэрв'ю на рускай мове для беларускіх выданняў. Лічу недарэчным, калі аўтар, грамадзянін Беларусі, піша ў беларускім выданні пра беларускага пісьменніка па-руску. Гэта якраз і ёсць «жыць не ў праўдзе». Дзіўлюся, калі аўтар таго не разумее і адказвае: «А какая разница?» Што датычыць масы насельніцтва, дык яна, як і ва ўсім свеце, прыстасоўваецца да рэалій. Добра ў свой час сказаў Янка Брыль: калі б начальства загадала беларусам быць беларусамі, якія б выдатныя беларусы атрымаліся! Таму наша галоўная задача – прывесці да ўлады такое начальства.

– Здаецца, раней у цябе быў даволі строгі графік – мінімум дзве старонкі ў дзень. А як цяпер? Што сёння на тваім працоўным стале і што адпраўлена на «варштат Скарыны»?

– Відаць, калісьці я пераацаніў свае сілы. Цяпер, на жаль, і старонку арыгінальнага тэксту напісаць не штодня выпадае. Галоўны праект на сёння – сінтэз гісторыі Вялікага Княства Літоўскага. Напісаў ужо дзве кнігі, давёў аповед да канца гаспадарання Альгерда. На чарзе наступная – пра крызіс улады і змаганне між Ягайлам і Вітаўтам. А да друку рыхтуецца чарговая кніга з серыі «Жыццяпісы вялікіх князёў літоўскіх» – пра гаспадароў ад Войшалка да Віценя, з выдатнымі ілюстрацыямі, а таксама зборнік выбраных навуковых прац, напісаных за апошнія 30 гадоў. Трэба плённа скарыстоўваць кожную хвіліну жыцця, яно такое кароткае… 60 гадоў – цудоўны ўзрост, бо, дзякуй Богу, яшчэ ёсць здароўе і ўжо ёсць жыццёвы вопыт. Ведаеш, чаго ты хочаш і чаго варты. Дарога па жыцці абрана, не губляеш час на яе пошукі, сумневы і блуканні. Толькі наперад!

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Палі засеем тытунём і заўтра багацець пачнём

Часопіс «Финансы. Учет. Аудит» прааналізаваў, якія галіны найбольш даходныя для бюджэту. На першых месцах аптовы гандаль, горназдабыча, вытворчасць алкаголю і тытуню. Сціпла выглядае сельская гаспадарка: яна дае ўсяго 1,3 працэнта ад агульнага аб'ёму даходаў, або 300 мільёнаў рублёў (ад вытворчасці цыгарэт, напрыклад, бюджэт атрымлівае 900 мільёнаў).

Якія ўсё-такі галіны
Найбольш папоўнілі бюджэт,
І дзе ўвіхацца мы павінны,
Каб зарабляць і жыць як след
І нават марыць аб раскошы?
Карысці шмат ад гандляроў:
Яны даюць такія грошы
У наш бюджэт, што будзь здароў!
А ў іх жа часта ад улады
Ляцяць папрокі, як гарох,
Зусім нямашака спагады
Да гандляроў, «вашывых блох».
Што нам даход даюць шахцёры,
Дык гэта ўжо само сабой.
Яны, рупліўцы, год каторы
Штодзённа ходзяць у забой,
Яны калійнай солі тоны
Даюць краіне на-гара,
І за здабытыя мільёны
Ім ставіць помнікі пара.
Не дзіўна, што ад алкаголю
Таксама значны ў нас даход:
Напіцца й пагуляць уволю
Любіў заўсёды наш народ.
І, безумоўна, тыя сродкі
Не надта радуюць урад:
Бюджэт папоўніўся, ды ўсё-ткі
Не варта жлукціць гэтак шмат.
І ёсць яшчэ адна крыніца,
З якой сілкуецца бюджэт:
Краіна можа пахваліцца,
Што круціць многа цыгарэт.
І хоць тавар даходны гэты
Страшней праказы і чумы,
Ды ёсць спадзеў, што цыгарэты
Часцей на экспарт гонім мы.
Затое з сельскай гаспадаркі
Прыбытку – як наплакаў кот,
Хоць хлебаробы і даяркі
Сыходзяць потам круглы год.
Туды шуруюцца крэдыты,
Дзяржава спісвае даўгі,
Але не ўзняць калгас дабіты,
І рэзультат заўжды благі.
Штогод аўрал для ўсёй краіны –
Вядзецца бітва за ўраджай,
І кінуць сілы мы павінны
На гэты фронт, пярэдні край.
Мы паляпшаем статак дойны,
Кароў купляем за мяжой,
Затым бязлітасныя войны
За малако вядзём з Масквой;
Калі суёмся з нашай «скваркай»,
Масква таксама чыніць здзек…
Ну, словам, з сельскай гаспадаркай
Мы валаводзімся спрадвек,
Ды плён з патуг нягеглы нейкі,
Мы не купаемся ў грашах:
Удар, як кажуць, на капейкі,
Хаця рублёвы быў замах.
(Не абысціся без рэмаркі.
Нам зразумець даўно пара:
Не будзе толку з гаспадаркі,
Калі няма гаспадара.)
* * *
Ідэю выкажу адкрыта
(А ты, чытач, мне ў вочы плюнь):
Вырошчваць трэба нам не жыта,
Не кукурузу, а тытунь…

Раскоша

Думка здалася харошай –
Сябар сказаў адзін:
– Аўтамабіль – не раскоша.
Раскоша цяпер – бензін…

Харошы муж

Мой сябар выказаўся тонка:
– Той муж харошы, што на крык
Не пераходзіць, калі жонка
Няправільна ўбівае цвік…

Разумны партманет

Я не бачыў гэтакіх ніколі
Прыгажунь –
Адна на цэлы свет!
Афрадыта!
Сціснуўся міжволі
У маёй кішэні партманет…

Дарослаць

Калі падказвае жыццё,
Што ты дарослы – не дзіцё?
Калі ўжо не ад мамы-таты –
Ад жонкі чуеш:
– Марш дахаты!

Сродак бяспекі

Падумай пра бяспеку за рулём,
Паберажы сябе, дзяцей і жонку
І ахвяруй для гэтага рублём –
Купі іконку…

Што за мода?

– Ну што за час? Ну што за мода?
Не так было ў мае часы! –
Бурчаў, як кажуць, дзед з народа. –
Узяць жаночыя трусы.
Раней я мыў машыну імі –
Не трэ было другіх адзеж.
А зараз, калі дзеўка здыме,
І акуляры не пратрэш…

РЕЗОНАНС

Появятся свои Гергиевы – появятся в Беларуси и новые музыкальные театры

Не могу не откликнуться на заметку Э.Шушкевича в вашей газете о музыкальных театрах в Беларуси не только потому, что по профессии принадлежу к этой сфере и проблема мне знакома, но и потому, что я сам когда-то (в 1970-е годы) выступал в печати по этому вопросу. Я дирижер, доцент БГАМ, долго работал на кафедре оперной подготовки (сейчас уже на пенсии), и для нас, музыкантов, этот вопрос очень актуален. Да, мало театров, очень мало даже в сравнении с нашими соседями (Эстонией, Украиной, Россией), не говоря уже о дальнем зарубежье, Европе, где даже маленькие города имеют свой театр, музыкальное учреждение, способствующее удовлетворению духовных потребностей жителей, обогащению и культурному воспитанию населения. Театр для них атрибут обязательный, как школа, библиотека, киноконцертный зал, как спортплощадка наконец. Все это основы цивилизованного уровня жизни.

Да, есть города и даже страны с исторически сложившимися высокими традициями в культуре, например Италия, Австрия, Германия. Вспомним не раз показанные по ТВ концерты и спектакли на открытом воздухе в присутствии многотысячной аудитории. Какие артисты, какие программы, а как внимательно слушает публика!.. Даже завидно становится. На них равняются и другие, стараются не отставать.

В этом плане и нам не грех бы позаботиться о своих слушателях, приучать их к классической музыке. Опере как жанру это сделать проще, чем инструментальной музыке. Я в свое время писал о том, что бывшая Чехословакия, которая по территории значительно меньше Беларуси, имеет 16 (!) оперных театров, а у нас только один. Почему у нас такое невнимательное отношение к своему культурному строительству? Эстрада – то, что полегче, – пожалуйста, а классика – подождет… Между тем именно классика определяет наличие у нации культуры.

Почему одни регионы об этом заботятся, а другие это мало волнует? Вопрос сложный, но решать его нам надо. Правда, тут же встает другой вопрос: кому решать? Чиновникам, руководителям ведомств? Где взять таких грамотных и понимающих всю необходимость решения данного вопроса руководителей? В Министерстве культуры? Долгое время там работал заместителем министра В.П.Рылатко, он сам музыкант, профессор консерватории, а сейчас является художественным руководителем нашего оперного театра. Кажется: ему и карты в руки, он мог бы способствовать решению этого вопроса… (Кстати говоря, его сын, окончивший нашу консерваторию, работает в оперном театре Вашингтона. Я говорю это без укора. Замечательно, что наши музыканты не уступают западным.) А как быть с открытой проблемой у себя в отечестве? Наверное, у бывшего заместителя министра и нынешнего художественного руководителя театра дел невпроворот, до всего руки не доходят. Или просто надежда на авось: будем надеяться, что вопрос со временем как-нибудь разрешится и появится какой-нибудь одержимый этой идеей профессионал?..

Профессионал – вот кто нужен. Не сделают чиновники ничего без профессионалов, энтузиастов, людей, одержимых этой идеей, не боящихся сопротивления и трудностей (которых наверняка будет много). Лучшее, чего можно ожидать от чиновников, это поддержать чью-то идею и не мешать ее осуществлению, а уж если найдутся такие, кто поможет в создании нормальных условий для работы или в нахождении спонсоров, то это будет настоящая реальная помощь. То есть совсем без чиновников не обойтись. Только совместные усилия профессионала и делового человека способны дать результат.

Теперь немного об оперной студии консерватории. Был в Минске в 50–80-х годах прошлого века уникальный опыт – при Дворце культуры профсоюзов Беларуси существовал самостоятельный коллектив оперной студии под руководством народного артиста БССР Николая Николаевича Сердобова. За 25 лет существования студии было поставлено около 30 полноценных оперных спектаклей, несколько раз коллектив выезжал в Москву, в Кремлевский театр, где получал лестную оценку профессиональных критиков и солистов Большого театра. Сердобов был настоящий энтузиаст и высокий профессионал. Я много лет проработал с ним в этом коллективе. Часто мы беседовали о трудностях нашей работы, о том, к чему может привести наше безвозмездное самодеятельное творчество. Мы, конечно, гордились и радовались успехам, горели на работе, но как долго могло продолжаться существование коллектива на правах самодеятельности? Николай Николаевич мечтал сделать наш коллектив филиалом оперной студии консерватории. Это было обоюдно выгодно: мы в таком случае получали постоянный приток новых исполнительских сил из консерватории, а консерватория – помещение, сцену, реквизит, возможность неоднократно показывать свою работу. Ну и, что немаловажно, дворец находится близко от здания консерватории, и такое взаимодействие не мешало бы учебному процессу. Но, к сожалению, Сердобов не успел это осуществить. Его не стало, и театр начал распадаться. Кстати, Николай Николаевич тоже сокрушался, что в Беларуси мало театров: было бы больше, можно было бы выезжать и пропагандировать оперное искусство.

Нам нужен такой, как Сердобов, пропагандист, одержимый профессионал и высокий авторитет, понимающий запросы общества, какими в свое время в России были Станиславский, Мамонтов, Дягилев, Кусевицкий и другие.

Вот Э.Шушкевич приводит в пример Россию. Там сегодня тоже не все просто, много проблем. Но тем не менее есть такой великий артист, как Валерий Гергиев. Он высоко поднял мировой авторитет Мариинского театра, который объездил весь свет с концертами, кажется, достиг всего, чего только может желать артист, но тем не менее добивается открытия в Санкт-Петербурге второй сцены нынешней Мариинки – по сути, это будет новый театр. Мало того, он учреждает филиал Мариинского в далеком Владивостоке и, несмотря на свою занятость, постоянно там появляется, обеспечивая высокий уровень нового театра. Вот это деятель-энтузиаст! Вот этому стоит подражать. Мне кажется, если бы наши театры пошли по этому пути, то решение проблемы было бы найдено. Минский оперный театр мог бы открыть свой филиал, допустим, в Бресте, самом западном городе страны, и это служило бы прекрасной рекламой нашей культуры для въезжающих через границу туристов. А Музыкальный театр отрыл бы филиал в Гомеле (вспомним, что когда-то театр оперетты перебрался из Гомельской области в Минск, что дало начало росту театра). Я думаю, что это было бы самое естественное решение проблемы. Ну, а такой город, как Витебск, славный своими фестивальными традициями в области эстрадной песни («Славянский базар»), мог бы продемонстрировать свое почитание классической музыки, организовав у себя не филиал, а полноценный самостоятельный оперный театр со своей труппой, своим оркестром и, естественно, со своей аудиторией.

Вальтер МНАЦАКАНОВ, дирижер.

ОБ АВТОРЕ. Дирижер Вальтер Мнацаканов родился в 1935 году. Образование получил в Московской (1958) и в Ленинградской (1965) консерваториях по специальности «оперно-симфоническое дирижирование». Работал в оперных театрах Челябинска и Самарканда. Около 10 лет возглавлял симфонический оркестр Чечено-Ингушской филармонии. Был главным дирижером Омского симфонического оркестра и дирижером Большого концертного оркестра Всесоюзного радио и телевидения. Долгое время работал в Белорусской консерватории и Академии музыки. Более 10 лет вел на Белорусском радио цикл музыкально-образовательных передач.

МУДРЫЕ МЫСЛИ

Без национального языка и национальной культуры не существует ни одна нация, ни один народ.

Ян РАЙНИС.

ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Фильм «Хрусталь» – это белорусское кино высокого класса!

Недавно посмотрела фильм режиссера Дарьи Жук «Хрусталь». Совершенно потрясла операторская работа Каролины Коста, кстати, аргентинки.

Круглая площадь с высоты птичьего полета, минские улицы, такие знакомые и близкие. А когда Веля – главная героиня фильма – приехала под Борисов и случайно попала на свадьбу – как снят дождь на мероприятии, которое проходило на улице! И ночное озеро, на котором глушили рыбу. Меня просто распирало от гордости, что я живу в такой красивой Беларуси. Из актеров больше всего запомнились Алина Насибуллина и Юрий Борисов. Грусть Вели, такая понятная без слов, когда рушатся ее мечты, передана так тонко актрисой, что сразу проникаешься ее талантом. А Юрий Борисов, по-моему, оторвался на своей роли по полной. Он так показал диджея, который ширяется, утрированно, конечно, что, может быть, у кого-то отпадет охота принимать марихуану, которая не такая уж и безобидная: ударяет и по мозгам, и по характеру.

Фильм для молодежи, это понятно. Но разве у старых людей не разбивались в молодости мечты?! Еще как! Тоже хрустальные: и в плане поступления в вуз, и в личном.

Без сомнения, у Вели в дальнейшей жизни все образуется, это видно по ее поступкам.

Еще понравилось, что ненавязчиво показана тема Великой Отечественной войны – мама Вели работает экскурсоводом в Музее истории ВОВ. О войне надо рассказывать молодежи, чтобы знала правду.

Фильм снят с большой любовью к нашей Родине. Талантливые фильмы должны ставить высокообразованные люди. Дарья Жук как раз к ним и относится. Это ж надо! Победить в школе в конкурсе на лучшее знание английского языка, одной поехать в Америку, жить в американской семье, учиться в колледже, а затем поступить в Гарвадский университет и закончить его с отличием! Еще Даша закончила Колумбийский университет – высшие режиссерские курсы.

Было бы очень хорошо, если бы фильм «Хрусталь» вошел в пятерку лучших фильмов, представленных на премию «Оскар» от Беларуси. Он заслуживает самой высокой оценки, потому что жизненный.

Анна БАСОВА.

Минск.

УСМЕШКА МАСТАКА

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

– Публічна хачу сказаць пра недапушчальнасць п'янства. Мне сорамна было пра гэта гаварыць, але многія кіраўнікі, якіх я адправіў нядаўна, за каўнер закладвалі добра.

(Падчас рабочай нарады, прысвечанай прыняццю кадравых рашэнняў 31 жніўня 2018 года.)

ЁСЦЬ ПРАБЛЕМА!

Чаму «бульбаш» пішчом лезе ў наша жыццё?

Чытач М.Буйніч узняў на старонках «Народнай Волі» немалаважную тэму – як трэба звяртацца да незнаёмага чалавека. Ва ўсіх цывілізаваных народаў ёсць такія звароткі. Мы, відаць, адзіныя, хто іх не мае.

Даць свае прапановы па гэтым пытанні мяне падштурхнуў сюжэт у ранішняй праграме АНТ за 28 жніўня – пра сэнс слова «бульбаш». Сюжэт мяне непрыемна ўразіў. Да гэтага часу я была ўпэўнена, што «бульбаш» мае негатыўны, зневажальны сэнс. Слова гэта не фіксуецца ў Тлумачальным слоўніку беларускай мовы (1977). А тэлевядучыя паспрабавалі пераканаць гледачоў, што «бульбаш» нават вельмі пасуе да нашага менталітэту, мы ж так любім есці бульбу, яна – наш нацыянальны прадукт і г.д.

Не буду ўдавацца ў падрабязнасці спрэчак наконт «бульбаша» – яны доўжацца не адзін год. Мовазнаўцы пераканаўча даводзяць, што слова гэта ніяк не ўпрыгожвае беларусаў. Тым не менш слова «бульбаш» проста пішчом лезе ў наша жыццё.

Спачатку з'явілася гарэлка «Бульбаш». Ну, няхай сабе бульбашы-алкашы лыкаюць яе, а потым роўненька кладуцца ў бульбяныя разоры адпачываць разам з каларадскімі жукамі... Потым сталі выпякаць хлеб «Бульбаш». І пайшло-паехала: «Бульбаш-хол», крамы «Бульбаш», пітная вада «Бульбаш»… Што да хлеба, дык аказалася, што гэта – візітоўка (!) нашай дзяржавы. Гэта «традыцыйнае, роднае і блізкае, на чым грунтуецца самасвядомасць людзей». Так лічыць адміністрацыя Слуцкага хлебазавода, дзе той «Бульбаш» выпякаецца.

Калі справа так імкліва пойдзе далей, то недалёк той час, калі словы «бульбаш» і «бульбашка» будуць зацверджаны як формы звароту ў афіцыйных выразах.

Але, стаўшы бульбашамі, ці зоймем мы калі-небудзь пачэсны пасад між народамі? Ці будзем мы нарэшце людзьмі звацца? І ці дойдзем мы да той Беларусі, пра якую марылі пакаленні нашых продкаў?

Алена БАЛОШКА.

Мінск.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Да канца года насельніцтва будзе аплачваць больш за 76 працэнтаў кошту паслуг ЖКГ

Такія дадзеныя прыводзяцца ў апошнім нумары «Экономического бюллетеня», які выдаецца інстытутам Мінэканомікі.

«Паводле дадзеных Міністэрства антыманапольнага рэгулявання і гандлю (МАРГ), у выніку росту тарыфаў, а таксама мер, што прымаюцца па зніжэнні выдаткаў, да канца 2018 года ўзровень пакрыцця насельніцтвам затрат на аказанне жыллёва-камунальных паслуг дасягне 76,3 працэнта», – адзначаюць спецыялісты НДЭІ Мінэканомікі.

У 2017 годзе, нагадваюць яны, гэты паказчык складаў 69,7 працэнта.

«Пры гэтым па большасці паслуг (тэхнічнае абслугоўванне жылых памяшканняў, ліфтаў, водазабеспячэнне, водаадвядзенне, збор, вываз і абслугоўванне камунальных адходаў) плануецца выйсці на стопрацэнтнае пакрыццё», – адзначаюць аўтары.

Ва ўмовах паэтапнага росту тарыфаў на паслугі ЖКГ, нагадваюць яны, дзяржава выдае безнаяўныя жыллёвыя субсідыі маламаёмным слаям насельніцтва.

«Так, калі за ўвесь 2017 год, паводле дадзеных ведамаснай статыстыкі Мінжылкамгаса, безнаяўныя жыллёвыя субсідыі атрымалі 14.950 сем'яў на суму 744,3 тысячы рублёў (у тым ліку па выяўляльным прынцыпе – 11.645 сем'яў), то толькі за пяць месяцаў гэтага года яны былі выдзелены больш як 24 тысячам сем'яў на суму 605,7 тыс. рублёў (з іх па выяўляльным прынцыпе – 22,9 тысячы сем'яў на суму 533,5 тысячы рублёў)», – гаворыцца ў бюлетэні.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Игорь Додон рассказал об аварии, в которую попал с мамой и сыном

Глава Молдовы прокомментировал страшную аварию, в которую попал его автомобиль 9 сентября на трассе Страшены–Калараш. Игорь Додон поблагодарил всех, кто переживает за него и его семью. Президент получил множество звонков и сообщений из России и других стран.

«Спасибо всем в нашей стране и за рубежом, кто поддержал меня и мою семью!» – заявил Игорь Додон, отметив, что пока не успевает ответить на тысячи сообщений персонально, но признателен всем за беспокойство.

Молдавский президент рассказал, что самое страшное позади и серьезных последствий удалось избежать.

«Всё в порядке, у меня и моей семьи обошлось без тяжелых травм», – отметил он и в заключение попросил всех быть на дороге предельно внимательными, чтобы уберечь себя и своих близких.

Напомним, жуткая авария произошла на трассе во время дождя. Грузовик пошел на обгон и протаранил автомобиль президента Молдовы, в котором он находился вместе со своей мамой и одним из трех сыновей. 43-летний молдавский лидер не пострадал. У водителя и его родных травмы средней и легкой тяжести. Момент столкновения зафиксировал регистратор в автомобиле службы госохраны, который ехал следом за президентским авто. От сильного удара легковая машина вылетела с дороги и приземлилась в кювете. В то же время сторонники президента заявили, что нельзя исключать и версию покушения. Напомним, 8 сентября в ДТП погиб премьер-министр Абхазии Геннадий Гагулия.

МНЕНИЕ

Украина: болезнь роста

Известия из Украины приходят, прямо скажем, не самые утешительные. Вроде бы действует соглашение о приостановке взаимных обстрелов в Донбассе, однако, вопреки минским договоренностям, объявлено о проведении так называемых выборов главы ДНР – взамен взорванного неизвестными Александра Захарченко. Фактически это означает, что получивший таким образом «легитимность» преемник главного донецкого сепаратиста легко сможет окончательно запутать переговорный процесс.

Идет подготовка к президентским и парламентским выборам в «материковой» Украине. О ней свидетельствует развернувшаяся кампания по дискредитации правительства во главе с премьер-министром Владимиром Гройсманом, растущая напряженность во взаимоотношениях государства и независимых медиа, частоколом стоящие вдоль дорог огромные рекламные щиты с лицами лидеров партий, кандидатов в президенты, депутатов, избирающихся по мажоритарным округам.

Война войной, а выборы по расписанию, никто ничего не отменит. Идет борьба за власть, за ресурсы богатейшей страны, за доступ к распределению западных кредитов.

В Украине снимается кино. Народ спешит в кинотеатры посмотреть новое историческое кинополотно – о «смутном времени» Украины, о попытке построить независимое украинское государство еще в 1920-е годы и о роли в этом Симона Петлюры, ставшего главным героем картины. Те, кто уже успел посмотреть ленту, высказывают самые противоречивые оценки.

Идет борьба с коррупцией. Под давлением Запада в Украине создан целый ряд антикоррупционных ведомств, одни из которых надзирают за законностью действий других, но политическая элита страны не желает допустить их независимости, а потому идет бесконечная борьба за механизмы влияния и за протаскивание на руководящие посты кандидатов от той или иной политической силы.

В Украину приехала очередная миссия Международного валютного фонда. Уполномоченные представители МВФ ведут переговоры о выделении очередного миллиардного кредита правительству при условии, разумеется, его возврата. Но выделен он будет лишь после того, как правительство решит вопрос о поднятии отпускных цен на бытовой газ – тот, что горит на кухнях в украинских домах. Спор идет лишь о том, насколько цены будут подняты и в какие сроки. Понятно, что делать это накануне выборов не очень хочется, но, с другой стороны, и выбора особого нет.

Идет спор и о том, быть ли независимой от Москвы единой Украинской православной церкви или нет. Вопрос оказался настолько принципиальным, что Московский патриархат начал угрожать разрывом связей со Вселенским Константинопольским патриархатом, глава которого, Вселенский патриарх Варфоломей, уже назначил двух своих представителей-экзархов в Украину. Накануне заседаний Синода Вселенского патриархата обнаружилось, что неизвестные хакеры из России взламывали электронные почтовые ящики членов Синода и читали их переписку.

В общем, жизнь продолжается. И наблюдать за всей этой чередой кажущихся бесконечными скандалов было бы совсем уже грустно, если бы не одно обстоятельство, очень существенное. Украинцы, несмотря ни на что, продолжают надеяться на лучшее. Этому народу свойственен неискоренимый оптимизм, а каждому человеку в отдельности – желание добиться поставленной цели. Сколько говорили о том, что после получения режима безвизового выезда в Шенгенскую зону все украинцы, кто только может, снимутся с мест – и покинут родную землю. А вот не покидают. А некоторые покинувшие – возвращаются. С новыми университетскими дипломами, с приобретенным жизненным опытом, иногда даже – с заработанными деньгами.

Месяц мне пришлось недавно проработать в варшавских архивах и библиотеках. Я филолог, акцент отличить могу. В варшавских кафе нет-нет, а слышу я знакомые певучие интонации, иногда спрашиваю официанта:

– Вы откуда?
– Из Черновцов.
В другом:
– Из Ивано-Франковска.

Есть черниговские, хмельницкие, сумские, луцкие.

– Насовсем здесь?
– Нет. Учусь.
– А чего домой на каникулы не поехали?
– Так сезон! Заработок!
– Совсем останетесь?
– Зачем? Вернусь.

Из десятка таких вот моих стихийных диалогов лишь двое сказали: нет, не вернемся. Восемьдесят процентов пока в пользу Украины.

Спросите наших уезжающих сограждан. Я спрашивал. Прямо противоположное соотношение. У восьми из десятка в глазах неизбывная тоска: мол, никакой надежды на то, что что-нибудь изменится к лучшему в Беларуси, нет. Так и хочется спросить: а вы пробовали добиться перемен? Но, когда спрашиваешь, в ответ лишь – взмах рукой.

Все понятно. Жизнь у каждого одна, и если ты вконец разуверился, то только и остается, что искать счастья в чужих краях. Но я уже видел тех украинцев, кто действительно вернулся домой. И тех, у кого складывалась серьезная бизнес-карьера в Австрии и Германии, и тех, кто закончил польские и чешские университеты. Они вернулись в Украину, потому что это – их страна. Их – а не Порошенко, Тимошенко, Ляшко или Медведчука. Они считают свою страну своим домом и возвращаются, поскольку только там чувствуют себя ожидаемыми, родными, хозяевами. И гражданами. Скрипя зубами, матюгают они свою власть, чтобы, впрягшись, тянуть вместе с ней Украину от бездны, в которой – война, горе, кровь и слезы.

Я не идеализирую Украину и украинцев. Я просто верю в то, что у них все получится. Что сегодняшние проблемы – естественная болезнь роста, кризис, за которым последует все-таки выздоровление. И тогда и белорусы перестанут бояться их примера и поймут: счастье, благосостояние, независимость невозможны без личной свободы каждого.

Дай Бог, чтобы у вас получилось, братья! Дай Бог!

Александр ФЕДУТА.

СЛЫШАЛИ?

Выборы в Швеции: победу одержали социал-демократы

На парламентских выборах в Швеции победу одержала правящая Социал-демократическая партия, получив, впрочем, несколько меньше голосов, чем на предыдущих выборах 2014 года.

Об этом сообщает Sveriges Radio со ссылкой на результаты подсчета 99% голосов.

Так, социал-демократы набрали 28,4% (31% в 2014 году). В целом левоцентристский блок, который включает в себя Социал-демократическую, Зеленую и Левую партии, набирает 40,6% голосов.

Немного меньше получил правоцентристский Альянс, который включает Умеренную партию центристов, христианских демократов и либералов) – 40,3%.

Это означает, что в парламенте левые будут иметь лишь на одно место больше, чем правоцентристский блок.

Умеренная партия, которая получила почти 20% голосов, лишь незначительно опередила ультраправую антимиграционную партию «Шведские демократы», получившую поддержку 17,6% избирателей. В сравнении с выборами 2014 года националисты получили на 5 процентных пунктов больше.

«Я очень доволен, но нужно сохранять скромность. Я знаю, среди «Шведских демократов» есть те, кто надеялся на лучший результат. Но теперь мы среди крупных партий, и мы готовы взять на себя ответственность, чтобы предотвратить политический хаос», – сказал председатель «Шведских демократов» Джимми Акессон.

Лидер Умеренной партии Ульф Кристерссон в свою очередь призвал премьер-министра Стефана Левена подать в отставку.

«Моей целью является формирование нового правительства, которое возьмет ответственность на себя», – сказал он.

Сейчас политические обозреватели не берутся прогнозировать, каким будет состав нового правительства Швеции.

Окончательные результаты голосования ожидаются раньше среды.

СОСЕДИ

«Спасибо, Москва!»

Собянин победил на выборах мэра Москвы

Избиратели на выборах мэра Москвы по результатам обработки 91,9% протоколов отдали кандидату-самовыдвиженцу Сергею Собянину 69,72% голосов.

На втором месте оказался **Вадим Кумин** от партии КПРФ с результатом 11,54%, следует из данных, представленных Мосгоризбиркомом. **Илья Свиридов** от «Справедливой России» набрал 7,16%, кандидат от ЛДПР **Михаил Дегтярев** – 6,81%, **Михаил Балакин** («Союз горожан») – 1,89%. Согласно обработанным протоколам, явка составляет 30,28%, сообщает ТАСС.

Собянин публично объявил о своей победе на выборах мэра Москвы еще в самом начале подсчета голосов. Сообщалось, что, по данным экзит-полов, действующий градоначальник набирает 74% голосов при явке в 28%.

Обращение мэра ночью было опубликовано на странице избирательного штаба. «Мы победили! Спасибо, Москва!» – написал он. «Спасибо за поддержку, друзья! Это – наша общая победа», – говорилось в заявлении.

БОЛЬШАЯ ПОЛИТИКА

Узбекистан – Беларусь: белорусский плов для мозговедов

Узбекистан – заветная мечта любого туриста, страна с удивительными средневековыми городами и богатой историей, но таким пугающим настоящим. Страна, которой на протяжении 27 лет правил реальный азиатский деспот Ислам Каримов, а теперь преемник пытается реформировать его наследие. Иногда Беларусь называют европейским Узбекистаном. Что может связывать наши страны? И зачем Александр Лукашенко 12 сентября летит в Узбекистан?

После ухода в мир иной первого президента Узбекистана Ислама Каримова два года назад началась новая история страны. Внешней политике Ташкента был свойственен изоляционизм. А теперь его новый президент Шавкат Мирзиёев стал проводить многовекторную внешнюю политику.

В сфере его интересов оказалась и далекая Беларусь, где 25-летие дипотношений с Узбекистаном отметили открытием в Минске первого в их истории посольства.

Теперь в Ташкенте ждут с первым официальным визитом Александра Лукашенко, этот визит должен стать важным и многообещающим событием в двусторонних отношениях. Тем более что появление в Узбекистане руководителя Беларуси должно сопровождаться, как обещают, крупным бизнес-форумом двух стран. По формату и представительству он не должен уступать также предстоящим осенью аналогичным форумам с нашими соседями – Россией, Украиной, Польшей, Латвией.

Узбекский нейтралитет

Известно, что Каримов панически боялся всякого рода постсоветских интеграционных структур, где хоть мало-мальски проявлялись намерения создать наднациональные органы. Поэтому Узбекистан «заходил-выходил» из пророссийской ОДКБ и прозападной ГУАМ, которая первоначально называлась ГУУАМ.

Кстати, ОДКБ была провозглашена как организация Ташкентского договора.

Несмотря на соседство с Афганистаном, откуда продолжает исходить террористическая угроза для всего региона Центральной Азии, каримовский Узбекистан решительно выступал против размещения иностранных военных баз на своей территории.

Принятый нижней палатой парламента Узбекистана документ запрещает размещение иностранных военных баз и других объектов на территории страны. Также Узбекистан не может стать частью каких-либо военно-политических блоков, а военнослужащие страны не имеют права принимать участие в миротворческих операциях за рубежом ни с какими мандатами.

Но, по мнению разномастных экспертов, запрет Узбекистана на размещение иностранных баз на своей территории не будет препятствовать его сотрудничеству, например, с американцами. Их спецназ, которому обычно требуется минимальное материально-техническое обеспечение, все равно сможет совершать операции в Афганистане с узбекских объектов для ликвидации террористической угрозы.

Новый (второй по счету) президент Узбекистана Мирзиёев утвердил приоритетные направления развития внешнеполитического и внешнеэкономического сотрудничества Узбекистана с основными зарубежными партнерами на среднесрочную перспективу.

«*Важным направлением внешней политики Республики Узбекистан является развитие взаимовыгодного и многопланового взаимодействия с Соединенными Штатами Америки... Планируется продолжение военно-технического сотрудничества, взаимодействия в области военного образования и подготовки кадров*», – говорится в тексте указа президента.

Леонид Маринич *(слева)* и Шавкат Мирзиёев.

Напомним, в сентябре 2017 года в рамках 72-й сессии Генассамблеи ООН в Нью-Йорке президент Узбекистана провел ряд встреч с представителями американских компаний и принял участие в двустороннем бизнес-форуме.

Итогом стал пакет договоров на общую сумму около 2,6 миллиарда долларов в нефтегазовой и нефтехимической сферах, машиностроении, электротехнической промышленности и гражданской авиации. Около 600 миллионов долларов американские компании инвестировали в экономику республики. Более 160 предприятий Узбекистана осуществляют свою деятельность при поддержке США.

Считается, что такие акценты внешней политики (военно-техническое сотрудничество с главной натовской страной) Ташкента никак не противоречат его официальному нейтральному статусу.

Как к этому конкретно относятся сегодня в Кремле, во многом, надо полагать, прояснит предстоящий в октябре визит Владимира Путина в Ташкент. Вполне вероятно, что и там проявится базовое мышление московских геостратегов. Ведь Афганистан никак не дает о себе забыть.

Особое внимание к предстоящему визиту Путина в этот регион вызвано также тем, что Центральная Азия стала местом соперничества мировых игроков – США и Китая.

По мнению некоторых ретивых мозговедов-апологетов внешней политики официального Минска, предстоящий накануне появления Путина в Ташкенте визит белорусского руководителя может обогатить «своим изюмом» знаменитый узбекский плов. Речь идет о военном и военно-техническом сотрудничестве.

Знаковый визит

Еще в октябре прошлого года президент Узбекистана Шавкат Мирзиёев во время переговоров в Сочи пригласил Александра Лукашенко посетить Узбекистан в 2018 году. И поручил присутствующим членам правительства провести необходимую работу, чтобы визит белорусского лидера в Узбекистан стал знаковым.

Вскоре после президентского поручения в Узбекистане зазвучала-таки Беларусь. Уже в марте 2018 года состоялся первый официальный визит министра обороны Беларуси генерал-лейтенанта Андрея Равкова.

По этому поводу ведомственная информация, как обычно, была скупа. Создалось впечатление, что гость из Минска только встречался и просто разговаривал.

Но, как оказалось, генерал Равков не просто встречался, а провел переговоры с секретарем Совета безопасности при президенте Узбекистана Виктором Махмудовым. Такой статус узбекского собеседника дает основания предполагать довольно широкий спектр тем их переговоров.

Вместе с тем, по данным Минобороны Узбекистана, за короткий период была проделана большая работа по расширению нормативно-правовой базы военного сотрудничества. В частности, подписан меморандум о сотрудничестве между Академией Вооруженных сил Узбекистана и Военной академией Вооруженных сил Беларуси, в настоящее время реализуется план военного сотрудничества между оборонными ведомствами двух стран на 2018 год.

Военно-техническое сотрудничество предполагает организацию совместной сборки бронемашин и модернизацию военной техники, доставшейся Узбекистану от СССР. Этим, как сообщалось, готов был в 2015 году заниматься 140-й ремонтный завод, расположенный в Борисове.

С тех пор у белорусской оборонки появились новые продукты для экспорта. Этакий белорусский плов. Станет ли он «съедобен» для богатого залежами золота узбекского покупателя, пока сказать затруднительно. Вполне вероятно, что на эту тему вскоре в белорусских и иных медиа появятся мозговедческие, по сути маркетологические, рассуждения. Как и любой другой рынок, для рынка вооружений такие услуги всегда будут востребованы.

Но не одним ВПК удобряли узбекскую почву накануне визита Александра Лукашенко. Не успел генерал Равков покинуть гостеприимный Ташкент, как уже в апреле впервые в Узбекистане прошли Дни культуры и кино Беларуси. Кроме концертов белорусских артистов, узбекские зрители смогли насладиться кинофильмами белорусского производства – «Тум-Паби-Дум», «Следы на воде», «Невероятное перемещение» и «Брестская крепость».

Аграрный посол

Военно-культурологические мероприятия, которые официальный Минск уже провел в Узбекистане перед официальным визитом белорусского руководителя, могут свидетельствовать о серьезных намерениях.

Станет ли визит действительно «историческим», в определенной степени будет зависеть и от послов, появившихся в узбекской и белорусской столицах в этом году. Другими словами, за успех должны будут отвечать МИДы двух стран.

Нынешний посол в Ташкенте с известной в Беларуси фамилией профессиональным дипломатом не является. Леонид Маринич всю жизнь трудился в сельском хозяйстве. К сожалению, в нашей стране хлопок не растет, и экспертом в хлопководстве бывший первый зампред Минсельхозпрода, очевидно, не был. Почему именно его поставили на новое ответственное направление – загадка. Вряд ли инициатором был МИД.

Возможно, главным преимуществом нового посла будет умение продавать белорусские трактора и комбайны, которые приспособят к уборке узбекского хлопка. Тем более МТЗ уже поставляет в Узбекистан узлы и комплектующие для изготовления хлопкоуборочных машин узбекской разработки.

Кроме уборки хлопка в Узбекистане есть и другие виды работ, которые может выполнять белорусская техника. Например, на Зарафшанском карьере, где открытым способом добывается золото, работают новые мощные «БелАЗы». Всего в стране уже сейчас эксплуатируется более полутысячи единиц карьерной техники «БелАЗ».

Если в целом посмотреть на номенклатуру белорусского экспорта (а за экспорт отвечает именно МИД) в Узбекистан, то традиционно туда продавали тракторы, сахар, грузовые автомобили, холодильники и морозильники, лекарства, шины, газовые плиты, баллоны и счетчики, велосипеды.

Беларусь же закупала в последние годы в Узбекистане хлопковое волокно, хлопчатобумажную пряжу, трикотажные полотна и одежду, виноград, овощи, сухофрукты.

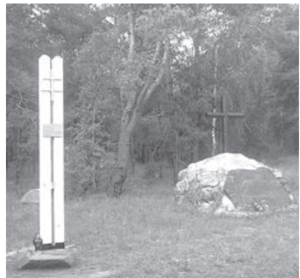
Какой «изюм» сегодня можно найти в этом плове, видимо, и расскажут многочисленные участники Ташкентского бизнес-форума при поддержке представителей высшего и высокого уровней.

Роман ЯКОВЛЕВСКИЙ.
https://reform.by

Народная Воля http://www.nv-online.info
11 ВЕРАСНЯ 2018 г.

НУ І НУ!

Знік памятны знак

Драўляная стэла з крыжам і шыльдачкай з надпісамі: "Айчына абаронцам сваім", "Беларусь перадусім" была ўсталявана на месцы пахавання паўстанцаў 1863 года побач з вёскай Пацэвічы ў Мастоўскім раёне два тыдні таму грамадскімі актывістамі Гродзеншчыны.

Стэлу паставілі побач з валуном, які ў свой час усталявалі сябры Саюза палякаў. І вось – стэла знікла.

Актывіст **Сяргей Верамеенка** кажа, што памятны знак паўстанцам папросту выкапалі з зямлі. Ніякіх слядоў, хто гэта зрабіў, не засталося.

"Праўда, мушу сказаць, што гэта рабілі не адзін і не два чалавекі, – заўважае Верамеенка. – *Удвох такога не зробіш, і потым саму стэлу трэба было на нечым вывезці".* Вышыня стэлы – больш за тры метры.

Паводле слоў актывіста, у міліцыю яны не звярталіся і яшчэ не вырашылі, ці ёсць сэнс гэта рабіць, паколькі ўсталявалі стэлу без дазволу мясцовых улад.

Міхал КАРНЕВІЧ.

На здымку: *Памятны знак паўстанцам 1863 года, які стаяў у вёсцы Пацэвічы Мастоўскага раёна.*

СПАДЧЫНА

Гродзенскі лямус вяртаецца…

На тэрыторыі Брыгіцкага кляштара ў Гродне адбыліся два этапы рэстаўрацыі старога лямуса – унікальнага помніка архітэктуры, які на працягу многіх гадоў можна было пабачыць толькі на здымках альбо з-за высокага плота.

Пабудаваны без адзінага цвіка

Унікальны лямус у Гродне пабудаваны на бутавым падмурку з масіўнага бруса ў традыцыях беларускага народнага дойлідства – без адзінага цвіка: усе ягоныя канструктыўныя элементы звязаны ўсечкамі і драўлянымі клінамі. Дагэтуль захавалася аўтэнтычная двух'ярусная арачная галерэя з балюстрадай.

У гістарычных крыніцах гаворыцца, што другі паверх лямуса выкарыстоўваўся манахінямі кляштара для жылля, а першы – у гаспадарчых мэтах.

На жаль, пакуль не ўдалося ўстанавіць дакладны год пабудовы ўнікальнага будынка. Паводле некаторых крыніц, ён датуецца 1630 годам, але існуе меркаванне, што лямус збудавалі ў другой палове XVIII стагоддзя.

У 1950 годзе лямус разам з касцёлам і кляштарам былі зачынены савецкай уладай і перададзены на баланс псіханеўралагічнага диспансера. З тае пары гродзенцы маглі бачыць лямус толькі на здымках у даведніках альбо на паштоўках, а вось магчымасці, скажам, сфатаграфавацца побач з унікальным у Беларусі помнікам архітэктуры не было.

Афіцыйнае вяртанне вернікам лямуса разам з кляштарам і Брыгіцкім касцёлам адбылося толькі ў 2003 годзе. Лямус уключаны ў дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў Беларусі. Аднак нават не ўсе гродзенцы ведаюць, дзе ён знаходзіцца.

Дапамагла Польшча

Пасля вяртання Брыгіцкага касцёла і кляштара каталіцкім вернікам паўстала пытанне аб рэстаўрацыі гэтых помнікаў архітэктуры, а таксама лямуса на тэрыторыі кляштара. У вернікаў сродкаў на гэта не было, а беларускія ўлады зацікаўленасці не выяўлялі.

Гражына Шалкевіч, адміністратар інфармацыйна-турыстычнага цэнтра пры Гродзенскай дыяцэзіі, згадвае, што кіраўніцтва дыяцэзіі вымушана было звярнуцца з хадайніцтвам аб дапамозе да Міністэрства культуры і нацыянальнай спадчыны Польшчы. Польскі бок пагадзіўся дапамагчы, гэта пытанне было ўзгоднена з Міністэрствам культуры Беларусі. Распрацавалі тэхнічную дакументацыю. Рэстаўрацыйныя работы па аднаўленні лямуса пачаліся ў 2016 годзе.

Было вырашана, што за выкананне работ па рэстаўрацыі адказвае польскі бок. У праекце задзейнічаны архітэктары, інжынеры, праекціроўшчыкі, кваліфікаваныя спецыялісты ў галіне драўлянага дойлідства, гістарычных тэхналогій будаўніцтва. Акрамя гэтага, расходы па рэстаўрацыі ўзяло на сябе Міністэрства культуры і нацыянальнай спадчыны Польшчы. Польскія спецыялісты ўзгадняюць усе рабочыя моманты з беларускімі калегамі з "Гроднаграмадзянпраекта".

Спадарыня Гражына распавяла, што польскія эксперты, выкарыстоўваючы метад дэндрахраналогіі, паспрабуюць вызначыць сапраўдны ўзрост збудавання. Паводле некаторых сведчанняў, лямус некалькі разоў гарэў і адбудоўваўся нанова. Але польскія спецыялісты адзначаюць, што, нягледзячы на пашкоджанні, аб'ект захаваўся ў даволі добрым стане.

Два этапы рэстаўрацыі

Спадарыня Гражына распавяла, што рэнавацыю будынка пачалі знізу ўверх: *"На першым этапе рэстаўрацыі ачысцілі будынак ад смецця, выкінулі печкі і іншыя самабуды, якія з'явіліся тут у савецкі час, знялі з драўляных сцен дранку і тынкоўку, умацавалі падмуркі, замянілі вянцы. Падчас другога этапу быў разабраны дах: зняты стары гонт, заменена апалубка. Адмысловцы адрамантавалі апоры даху, умацаваўшы кроквы дошкамі, якія былі апрацаваны ад шкоднікаў і абаронены ад цвілі. Урэшце накрылі дах будынка адмысловым тэнтам".*

Галоўнае, паводле слоў спадарыні Гражыны, тое, што ўмяшанне ў арыгінальную структуру будынка абмежавана да мінімуму, каб захаваць унікальны выгляд аб'екта.

«Хочам, каб турысты атрымлівалі асалоду ад унікальнага помніка»

Хоць па аднаўленні лямуса зроблена шмат, але казаць аб тэрмінах заканчэння рэстаўрацыі пакуль не даводзіцца. Усё залежыць ад наяўнасці сродкаў.

Гродзенская дыяцэзія зацікаўлена, каб лямус як мага хутчэй стаў даступным для турыстаў. Вакол яго ачышчана тэрыторыя, спілаваны старыя дрэвы, скошана трава, каб можна было спакойна падысці і зрабіць здымак.

"Мы хочам, каб турысты хадзілі тут, атрымлівалі асалоду ад гэтага ўнікальнага помніка архітэктуры, фатаграфаваліся побач з лямусам", – дзеліцца планамі адміністратар інфармацыйна-турыстычнага цэнтра пры Гродзенскай дыяцэзіі.

Паводле слоў Гражыны Шалкевіч, у пямяшканні лямуса плануецца зрабіць музей Гродзенскай дыяцэзіі, каб шмат цікавых унікальных экспанатаў сталі даступнымі жыхарам Гродна і турыстам.

Міхал КАРНЕВІЧ.

Фота аўтара.

ЧУЛІ?

Купіць білет на «Чэлсі»

Сёння стартуе другі этап рэалізацыі білетных пакетаў на хатнія матчы барысаўскага БАТЭ ў групавым раўндзе Лігі Еўропы па футболе.

Нагадаем, што барысаўчане на сваёй арэне згуляюць з грэчаскім ПАОК (4 кастрычніка), англійскім "Чэлсі" (8 лістапада) і венгерскім "Відзі" (29 лістапада).

З 11 верасня білетныя пакеты могуць набыць усе жадаючыя.

На асобныя матчы квіткі будуць каштаваць ад 20 да 110 рублёў, кошт білетных пакетаў (на тры матчы) – ад 85 да 180 рублёў.

Віктар ШПАК.

ДАВЕДАЧНАЕ БЮРО

На пытанні чытачоў адказвае старшыня Пухавіцкай раённай арганізацыі ГА "Беларускае таварыства абароны правоў спажыўцоў" Васіль ВАЛАСЮК.

Не пашанцавала з ноўтбукам

Купіў ноўтбук, ён ужо два разы быў у гарантыйным рамонце. Няспраўнасць была адна і тая ж. Ці можна яго абмяняць на ноўтбук іншай мадэлі тагоў ж кошту ў тым жа магазіне?

Валянцін БЯГУН, г.Жодзіна.

– Пры неабходнасці рамонту, калі ў працэсе работы выяўляюцца адны і тыя ж дэфекты, то гэта істотны недахоп. А значыць, тавар можна замяніць на іншы.

Што рабіць, калі экспертыза зацягнулася

Аддалі фотаапарат на экспертызу. Прайшло два месяцы, а нам ніхто не тэлефануе. Ці можам мы патрабаваць вяртання грошай за апарат ці яго абмену?

Сяргей ЗАЛЕСКІ, г.Маладзечна.

– Калі вы аплацілі экспертызу, то трэба дачакацца заключэння. Пасля таго як яго атрымаеце, можаце абмяняць фотаапарат альбо атрымаць грошы.

Фен не падабаецца

Набыла фен, але ён не адпавядае характарыстыкам, пазначаным у пашпарце тавару, і хутка награваецца. Ці можна вярнуць ці абмяняць фен?

Алена НАВУМАВА, Магілёў.

– Калі тавар не адпавядае характарыстыкам, пазначаным у пашпарце, то яго можна замяніць.

Каляска з дэфектам

Набыла дзіцячую каляску, праз два дні вярнула яе ў магазін, бо знайшла дэфект. Прызналі вытворчы брак, прапанавалі абмяняць на такую ж мадэль. Але я хачу вярнуць грошы. Ці можна адмовіцца ад абмену?

Марыя ФІЛІПОВІЧ, Вілейскі раён.

– Згодна з законам, можна абмяняць тавар альбо забраць назад грошы.

Выйшла са строю пральная машына

Набылі пральную машыну, але праз паўгода яна зламалася. Магазін прапаноўвае рамонт, а мы хочам вярнуць грошы. Як гэта правільна зрабіць?

Жанна ЛЯЎКОВІЧ, г.Рэчыца.

– Заявіце пісьмовую прэтэнзію аб адмове ад рамонту.

Вярнуць грошы за відэарэгістратар

Зламаўся відэарэгістратар. Сам адвёз у сэрвісны цэнтр, але адрамантаваць яго не змаглі, а толькі далі заключэнне. Ці магу я прыехаць у магазін, дзе купляў відэарэгістратар, каб вярнуць свае грошы?

Андрэй БАБАК, Мінск.

– Можаце. Прадастаўце ў магазін экспертнае заключэнне.

Парасонік не вытрымаў моцнага ветру

Я гандлюю на рынку. Тры тыдні таму прадала парасонік, а днямі прыйшоў пакупнік і захацеў вярнуць яго назад. Маўляў, парасонік зламаўся ад ветру. Грошы, натуральна, я аддала як за няякасны тавар, але ці варта было гэта рабіць? Ці нашым баку праўда?

Святлана СТАНКЕВІЧ, г.Маладзечна.

– Вы паспяшаліся вярнуць грошы, бо пакупнік ужо згубіў гарантыйныя правы.

Разбіла тэлефон

Экран тэлефона разбіла я сама, але пасля гэтага апарат яшчэ доўгі час працаваў. Зараз з экрана пачала знікаць карцінка. Ці можна здаць тэлефон на рамонт па гарантыі?

Марына ДАРОШЧАНКА, Віцебск.

– Не можаце. У гэтай сітуацыі ў вас згублены гарантыйныя правы.

Зламаўся планшэт на гарантыі

Зламаўся планшэт на гарантыі, але гэта мая віна. Што рабіць? Нідзе адрамантаваць не могуць. Магазін можа яго адправіць вытворцу, каб адрамантавалі за мае грошы?

Аляксандр КРЫЛОВІЧ, г.Кобрын.

– Працаздольнасць планшэта адновяць пад заказ у любым спецыялізаваным сэрвісным цэнтры.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

«Жить иначе? Тогда уж и вовсе не надо…»

Алла Левина – коренная минчанка. Закончила Минский институт иностранных языков, работала переводчиком, педагогом, экскурсоводом, библиотекарем. И всю жизнь, с ранней юности, писала стихи. Рыгор Бородулин в своих дневниках называет ее «выдатнай паэтэсай». Он пытался в начале 1990-х годов содействовать выпуску ее сборника в государственном издательстве, но ничего из этого не вышло. Что тут повлияло? Преобладание минорных нот в поэзии Аллы Левиной? Или то, что автор оказался чересчур скромным человеком, как говорят, непробивным? Что теперь об этом толковать. За десятки лет поэтической работы у Аллы Левиной не вышло ни одной книги стихов. И только сейчас известный издатель Змитер Колос выпускает ее первый сборник.

Но было бы неправильным утверждать, что имя Аллы Левиной не известно ценителям подлинного поэтического слова. Напротив, есть немало поклонников ее дара. Все эти годы она писала стихи, совсем не заботясь об их публикации. Она читала их в дружеских компаниях, на литературных вечерах, куда ее приглашали, отдавала в журналы, альманахи и сборники, если просили. Что, впрочем, случалось не так часто.

Если говорить о характерных чертах поэзии Аллы Левиной, невозможно в первую очередь не сказать о том, что ее отличают высокая сосредоточенность и взыскательность нравственного начала, свое, выстраданное понимание личности, ее прав, ее свободы. Оно неизменно связано со стремлением с максимальной откровенностью донести до читателя свое слово. Размышления философского порядка и созерцание самой обыденной жизни словно растворены в ее лирике, являющей собой по сути свободно льющийся монолог, в котором преобладает жажда откровенного разговора с читателем-современником. В разговоре этом нередок своего рода обмен впечатлениями, где явственно ощутимы запахи природы, краски времен года, встают, словно ожившие старые рисунки, улицы послевоенного Минска. «Минский след» и связанная с ним никак не отпускающая память – естественные мотивы поэзии Аллы Левиной.

Давних и новых читателей стихов Аллы Левиной ждет встреча с поэтом, голос которого подкупает неподдельной искренностью, соединенной с исповедальной интонацией. Даже для не очень искушенного в поэзии слуха ясно: эти стихи – настоящее, это та поэзия, которая завораживает и вводит в свой мир. Очевидна связь творческой стихии Аллы Левиной с классической традицией русской поэзии, в которой Слово является наивысшим откровением и наивысшей тайной. Ее поэзия выросла, сформировалась и приобрела самостоятельность на том плодотворном поле литературы, где преобладают до предела обостренные чувства любви, боли, памяти. Она близка нам этим тревожащим душу родством и вместе с тем глубоко личной, доверительной музыкой слова, которая не обманывает.

Семен БУКЧИН.

Алла ЛЕВИНА

Книжки записные собирала,
Желтые тетрадные листки –
Сколько их когда-то исписала,
Сколько в них когдатошней тоски!

И зачем-то это все хранилось
В глубине немодного стола.
Ключ нашелся, дверка отворилась,
Здравствуй та, которой я была.

Телефонов номера, записки –
Без имен, а почерк не узнать!
Думалось, что в старости неблизкой
Будет время все перечитать.

Будет время жизнь прожить сначала,
Прежним чувством душу оживить,
Все понять, чего не понимала,
И себе себя же объяснить.

Только, опровергнув ожиданья,
Жизнь промчалась,
будто краткий миг.
И осталось не воспоминанья,
А лишь давней юности тайник.

***

Уходит старый Минск.
И старые минчане
Уходят вместе с ним,
А мы глядим им вслед
Растерянной душой,
Сиротскими очами
С беспомощной тоской
По тем, кого уж нет.

Уходит старый Минск.
Ну где его приметы?
В развалинах каких
Его проглянет лик?
Уходит старый Минск,
Как угасает лето,
И нам не удержать
Тепла последний миг.

Уходит старый Минск.
И мы уходим тоже.
И каждый новый день
Тот приближает час,
Когда за горизонт
И мы шагнем, быть может,
И Вечность распахнет
Объятия для нас.

***

Ровесники уходят навсегда,
И нет страшнее этого ухода.
О, до чего ж стремительно вода
Течет сквозь пальцы, а верней, сквозь годы.

О, до чего ж песочные часы
Медлительными кажутся в начале,
Там прошлое положишь на весы –
Лишь вздрогнет стрелка, сдвинется –
едва ли.

Ровесники уходят навсегда…
А ты еще все так же строишь планы,
Как строил их в далекие года
Почти забытой юности туманной.

Лишь только, может, осторожней чуть,
Не так уверенно и несколько поспешней,
Боясь признаться: всё короче путь,
Все меньше остается жизни здешней.

Ровесники уходят навсегда…
И суеверный страх пронзает душу:
Кто следующим будет и когда?
А сердце бьется глуше… глуше… глуше…

Минск на фото 1941 года

О, как это страшно: был город – и вот уже нет его!
И только руины, руины, руины…
И горы камней, и песка, и стекла, и железных
обломков…
Коробки домов, как скелеты,
Пустыми глазницами черных оконных проемов
Глядят в почерневшее небо,
Глядят и не видят…
И пусто – зловеще!
И глухо – зловеще!
И немо – навзрыд, и беззвучно, бесслезно и жутко.
И черное горе удушьем и хваткой смертельной.
Бессильем и острою болью и кровотеченьем…
Что станется, будет, что снова случится с тобою,
О, мой изувеченный и обезлюдевший город?
Смотрю и смотрю я на старый и выцветший снимок,
На город, где нет меня, но предстоит
мне родиться
На улицах этих, названья которых остались
На картах старинных, на давних конвертах
почтовых…
Мой город любимый, где я уже тоже успела
Прожить, как смогла, и почти что состариться даже…
А я все дрожу и дрожу над тобой,
как над малым ребенком,
Гляжу, не дыша, и душою тебя обнимаю.

Куропаты

Мы дети расстрельных и ям, и лесов,
безымянных могил,
Рвов, бесконечных урочищ, заброшенных
старых карьеров…
И нет никого, кто об этом бы знал, да забыл –
Не стирается память такая, она – наша ВЕРА.
Она – наша БОЛЬ, и она, лишь она –
наша ЖИЗНЬ.
Кто мы без нее – без нее мы
заблудшее стадо…
За эту соломинку-память покрепче держись,
Иначе, как жить? Жить иначе?
Тогда уж и вовсе не надо…
Тогда для чего наступают закат и рассвет,
Тает снег по весне, и опять
распускаются почки?
Если памяти нет – значит, нас и самих уже нет,
Света нет и тепла – лишь одни
беспробудные ночи!
Мы – безвинно погибших внезапно
ожившая кровь,
Неужели позволим им всем
быть убитыми снова?
Неужели позволим подвергнуть
глумлению вновь
Тех, кто корень и ствол наш,
и нашего духа основа?!
Кто не понял еще: все живые сегодня родня!
А погибшие – те уж давно все в земле
побратались!
Нам собой не остаться без них,
не прожить нам и дня –
Раньше нас и деревья, и ямы
о том догадались…

***

Всего-то и надо – немного прохлады,
И легкого ветра нежнейших касаний,
И звездного неба, и тихого сада,
И ночи без ранящих воспоминаний.

Всего-то и надо – за ночью рассвета,
И солнца поярче, и дня подлиннее.
И радостной вести, и слова привета,
И чтобы в дому и на сердце теплее.

Всего-то и надо, чтоб дождь долгожданный
Омыл, напоил, утолил, обнадежил.
Чтоб стихли и крики, и бой барабанный…
А больше чего же нам надо, чего же?

ІНІЦЫЯТЫВА

Незвычайны праект Андрэя Бурдзянкова

У Гродне ствараецца інтэрнэт-база пахаванняў на гарадскіх могілках з дакладнымі каардынатамі. Дзеля гэтага ўсе магчымыя пахаванні пакуль на старых каталіцкіх могілках аблічбоўваюцца і ўносяцца ў базу дадзеных, з тым каб кожны чалавек у любой кропцы свету мог знайсці патрэбную магілу. Займаецца гэтым адзін энтузіяст, які ў вольны ад працы час прыязджае на гродзенскія могілкі з Мінска.

Андрэй Бурдзянкоў *(на здымку)* штодзень працуе гідам-перакладчыкам, возіць экскурсіі па ўсёй Беларусі. Аднойчы яму давялося суправаджаць грамадзян Аўстраліі, якія на могілках у Налібоках шукалі пахаванні сваіх продкаў. Хлопца ўразіла эмацыйная рэакцыя людзей, якія праз некалькі пакаленняў знайшлі магілы сваіх продкаў.

"Гэтыя пошукі і падштурхнулі мяне зрабіць нашы могілкі online, – распавядае Бурдзянкоў. – *Я цалкам аблічбаваў могілкі ў Налібоках, і інфармацыю аб пахаваных там людзях можна знайсці праз інтэрнэт".*

Гродзенскія старыя каталіцкія могілкі сталі наступным крокам у ягоным праекце. Могілкі зацікавілі яго тым, што існуюць больш за 200 гадоў і з'яўляюцца аднымі з самых старых у Беларусі. А для таго, каб праект быў яшчэ больш дасягальным для людзей, разам з іншымі праграмістамі Андрэй стварыў дадатак да смартфона, які дазваляе пры здымках аб'екта паказваць дакладныя каардынаты месца і дадаваць апісанні надмагільных пліт.

Пра праект Андрэя Бурдзянкова ведаюць многія, аднак жадаючых дапамагаць няшмат.

"Я спадзяваўся, што ў Гродне на маю ініцыятыву адгукнецца больш людзей, усё ж горад еўрапейскі, своеасаблівы, але, як высветлілася, не многіх такая работа зацікавіла", – заўважае Андрэй.

Міхал КАРНЕВІЧ.
Фота аўтара.

ФОТО НА ПАМЯТЬ

Владимир ЯПРИНЦЕВ:

«Космонавты ближе всех к Богу!»

Известный спортсмен и бизнесмен Владимир Япринцев в аэропорту сделал селфи с космонавтом Петром Климуком.

Владимир Япринцев подписал фотографию так: *«Поколение Победителей! Вчера посчастливилось сфотографироваться с дважды Героем Советского Союза Петром Ильичом Климуком! Он летел на Родину, в Беларусь. Стал в общую очередь... Люди искренне предлагали пройти вперед... Человек смутился! Друзья мои! Он не надевает кепку, очки… чтобы не узнали... этим Людям нечего стесняться! Они прославляли нашу Общую Родину! Космонавты ближе всех к Богу! Живите долго! Гордимся Вами!»*

Напомним, что Петр Климук – один из участников Международного конгресса Ассоциации участников космических полетов, который будет проходить в Минске до 15 сентября.

«Я и мои коллеги Владимир Коваленок и Олег Новицкий гордимся, что родились и выросли на белорусской земле, гордимся своей принадлежностью к белорусскому народу и очень рады, что очередная встреча космонавтов и астронавтов проходит именно на нашей родине, – говорит Климук. – *Конгресс позволит участникам космических полетов не только встретиться, обсудить деятельность ассоциации, наметить задачи на перспективу, но и приобщиться к истории и культуре нашей страны. Пребывание в Минске даст возможность участникам конгресса больше узнать о Беларуси и белорусах. А общение космонавтов с белорусской молодежью – студентами и школьниками – будет нацелено на стимулирование их интереса к образованию, постоянному самосовершенствованию, в том числе с целью освоения космоса.*

В научно-техническом прогрессе Беларусь не уступает высокоразвитым странам мира. Продукцию, которую выпускают здесь, можно увидеть в разных уголках планеты. Здесь создан спутник связи. Уже более пяти лет на орбите работает спутник дистанционного зондирования Земли. Белорусское предприятие «Пеленг» создает космическую целевую аппаратуру».

ТЕМ ВРЕМЕНЕМ

Олег Новицкий пишет книгу

Причем по инициативе жены!

«Космонавты часто ведут блоги во время полетов и пишут книги после возвращения из космоса, – рассказывает Юлия Новицкая. – *Я давно уговаривала супруга поделиться своими знаниями и впечатлениями после двух полетов. Но из-за большой занятости ему самому заниматься этим некогда. В итоге он согласился с моим предложением о подготовке двух книг, над которыми будем работать вместе: Олег будет наговаривать на диктофон, а мне предстоит расшифровывать запись и готовить текст».*

По задумке супругов, свет увидят две книги: «114 фото 114-го космонавта» и «114 вопросов 114-му космонавту». 114 – порядковый номер Олега Новицкого среди участников космических полетов СССР и России.

«За два полета муж сделал огромное количество фотографий, которыми хотел бы поделиться. Их не на один альбом хватит. А что касается вопросов – космическая тема столь объемна и многогранна, что и в 114 ее не исчерпаешь», – поделилась мнением супруга космонавта.

Алина ВЕТРОВА.

ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ

Ольга РЫБАКИНА:

«Мы отпустили друг друга, чтобы стать по-настоящему счастливыми…»

Телеведущий Артем Рыбакин и модель Ольга Никифорова больше не вместе.

О том, все ли хорошо в личной жизни у звездной пары, в последнее время не решались спросить даже близкие друзья. Ясность в этом вопрос внесла сама Ольга.

«Иногда случается так, что два человека должны встретиться, чтобы сделать что-то прекрасное, – написала Ольга в социальных сетях. – Так случилось когда-то с нами. Мы встретились с Артемом, и на свет появилась Ева. Наше чудо и самое лучшее, что случилось в нашей жизни.

Как мама и папа мы состоялись. Но как муж и жена не получилось. Так бывает. Пройдя сложный этап непониманий, обид и разногласий, мы все же нашли в себе силы остаться в добрых отношениях ради нашей дочери и из уважения друг к другу и всему хорошему, что было между нами за годы совместной жизни.

Мы давно поставили точку в наших отношениях и отпустили друг друга, чтобы стать по-настоящему счастливыми…»

Пост собрал более четырех тысяч просмотров и сотни комментариев.

«Лучше быть хорошими родителями, чем плохой парой», – писали в комментариях.

«Артем прелестный отец для нашей дочери», – отметила Ольга.

Напомним что свадьбу Артем и Ольга сыграли в 2014 году.

Даша ПАВЛОВСКАЯ.

ЗВЕЗДЫ

Лариса ГРИБАЛЕВА:

«У меня самый лучший сын!»

Певица и хозяйка праздничного бюро Лариса Грибалева показала повзрослевшего сына.

«Он не любит фотографироваться, – *рассказала мать троих детей Лариса Грибалева о характере сына.* – Зато он любит большой теннис. И помогает маме выбрать правильные модные кроссовки. Все говорят, что Арсений – вылитый папа, а я не согласна – это же моя копия, особенно нос. И пусть не обижаются другие мамы, у меня самый лучший сын!»

СЯМЕЙНАЕ КОЛА

Род Содаляў працягваюць Дамінік і Багдан

Сям'я пісьменніка рыхтуе кнігу ўспамінаў сяброў, калег і аднадумцаў пра літаратуразнаўцу Уладзіміра Содаля. Умоўная назва – "Буйніцы і драбніцы з успамінаў пра Уладзіміра Содаля". Удава пісьменніка Клара Барысаўна парадкуе архіў рупліўца беларушчыны, захоўвае асобнікі кніг, перагортвае нататнікі, пераглядае фотаздымкі…

Калісьці 22-гадовы студэнт педінстытута Уладзя Содаль, сустрэўшы ў парку імя Горкага маладзенькую студэнтку тэхналагічнага Клару Караткевіч і ўзяўшы яе за руку, зразумеў, што менавіта з ёю хоча ісці па жыцці. Філфакаўскім дзяўчатам засталося толькі раўнаваць.

У Клары Барысаўны цяпер прыемныя звесткі: унук Содаляў Сяргей Чылікін па заканчэнні ўніверсітэта працуе ў Кракаве. У Сяргея і яго жонкі Наталлі нарадзіўся сын Багдан, якому ўжо 9 месяцаў. Другі праўнук Уладзіміра Ілліча – Дамінік – сёлета пайшоў у першы клас.

У апошнія гады жыцця Уладзімір Ілліч працаваў над сваім радаводам. Запісаў згадкі пра дзеда Паўла, які меў паравы млын, і дужага прадзеда Несцера, які на паляванні аднойчы барукаўся з мядзведзем. А на іншым маленькім аркушыку занатаваў свае пытанні да цётачкі:

"Цётачка Маня! Вы ў нас засталіся адна на ўсіх. То з кім мне пагаварыць, як не з Вамі? …Ну, найперш якім Вам помніцца даваенны Мормаль? Наша Задзірэўка? Мормальская царква, папоў дом, школа? …Мой тата Ілля, ягоны млын? Пра ўсё гэта я ў Вас пытаюся, бо Вы мяне няньчылі, вазілі ў самаробнай калясцы. Я тую калясачку трохі помню, там адно калёсіка туды-сюды хадзіла…"

У адной з тэчак вершы, якія пісьменніку прысвяцілі Аркадзь Нафрановіч, Сяргей Давідовіч, Святлана Багданкевіч, а таксама вершык, які для яго напісаў любы ўнук Сержык.

У зжаўцелым блакноце занатавана:

"У гэты дзень у мяне адбылася сустрэча з Аляксандрам Сталяровым, колішнім старшынёй Беларускага тэлебачання і радыё, зараз – дырэктарам выдавецтва "Беларусь". Не ведаю, што здарылася з ім, але ён быў занадта даверлівы і адкрыты, абдымаў мяне і казаў:

– Вы мой настаўнік! – казаў гэта мне і сваім падначаленым калегам. – Глядзіце, што такое выдавецтва "Беларусь" і колькі мы ўсяго навыдавалі! Выбірайце, што хочаце. Хочаце Шаранговіча?..

Я быў крануты яго ўвагаю. Трошкі разгубіўся, адмаўляўся ад падарунка, ад гасцінца. Але Сталяроў быў настойлівы:

– Ды кіньце вы гэтую сціпласць! Вы ж мой настаўнік! Вы мяне вучылі. Мо я тады не ўсё разумеў, не з усім згодны быў. Але цяпер бачу: Ваша была праўда! Я часта Вас успамінаю.

Пасля такой эмацыйнай і нечаканай сустрэчы ішоў я і думаў: "Са спадаром Сталяровым пры нагодзе трэба спаткацца і больш глыбока распытацца, у чым ён лічыць мяне сваім настаўнікам. Ён жа быў старшыня Дзяржкамітэта па тэлебачанні і радыёвяшчанні, а я – усяго толькі кіраўніком студыі "Ліцэй".

"Сёння 3 сакавіка 2009 года, – пазначаў у нататніку Содаль. – *Аўторак. Зрабілі вандроўку ва Уручча. Божа! Як змяніўся гэты кут! Колькі тут наляпілі розных забудоў розных стыляў! Аж не верыцца, што калісь тут было поле. Толькі лясныя травы нагадваюць, якія тут былі краявіды. А зараз – уручанскі рынак, аптэка, палац спорту. А саміх Уруччаў колькі … першае, другое, трэцяе, чацвёртае! Няўжо такая наша тапаніміка?! Пацікавіцца, як раней называліся ўручанскія…"*

У верасні сябры ГА "Таварыства беларускай мовы" наведвалі месца апошняга супакою Уладзіміра Содаля на могілках за Астрашыцкім Гарадком, у якім Уладзімір Ілліч калісьці працаваў у дзіцячым санаторыі настаўнікам.

Надпіс на мемарыяльнай пліце пісьменніка складзены з любоўю, якая не скончылася, а працягваецца: *"Вечная памяць любаму мужу, роднаму тату, незабыўнаму дзядулю. Смуткуем, смуткуем і любім цябе".*

Эла ДЗВІНСКАЯ.

На здымках:

Жонка пісьменніка зберагае яго творы.

Помнік Уладзіміру Содалю на цвінтары за Астрашыцкім Гарадком. Фота аўтара.

ВІНШУЕМ!

Золата Ірыны Прасянцовай і Анастасіі Пракапенка

Дзяўчаты радуюцца: яны заваявалі золата ў эстафеце на чэмпіянаце свету па сучасным пяцібор’і ў Мехіка.

ДОСЛОВНО

Михаил ЗАХАРОВ: «Нам хватит и 10 миллионов долларов»

Главный тренер минской хоккейной команды “Юность” рассказал, о каком бюджете мечтает.

В минувшие выходные столичная команда проиграла в Лиге чемпионов на своей площадке немецкому “Мюнхену” – 0:3. После матча главный тренер “Юности” Михаил Захаров пытался найти оправдание поражению…

– У “Мюнхена” только зарплатный бюджет 12 миллионов евро. Везде это написано.

– А какой бюджет у “Юности”?

– У нас бюджет в 15 раз меньше, даже в 16.

– От какой цифры?

– От 15 миллионов долларов.

– Вам нужно 15 миллионов долларов, чтобы команда выиграла Лигу чемпионов?

– Хватит десять, – приводит слова тренера belarushockey.com.

ШАХМАТЫ

Форум складальнікаў

Завяршыўся буйны міжнародны конкурс складання, які абвясціў да свайго 50-годдзя гомельскі шахматны кампазітар Віктар Зайцаў. У спаборніцтве ўдзельнічалі 247 задач 103 аўтараў з 17 краін. Суддзя-юбіляр адзначыў 65 твораў.

У раздзеле двухходовак (31 задача 27 аўтараў) прызы атрымалі: 1-ы – ***Васіль Дзячук*** (Украіна), ***Павел Мурашоў***, ***Анатоль Слесарэнка*** (Расія); 2-і – ***Міхаіл Храмцэвіч*** (Беларусь); 3-і – ***Чэслаў Якубоўскі*** (Беларусь); 4-ы – ***Валерый Шаньшын*** (Расія).

Шматхадоўкі (у 4–8 хадоў; 39 задач 29 аўтараў): 1-ы прыз – ***Яўген Фамічоў*** (Расія); 2-і – ***Аляксандр Булаўка***, ***Віктар Волчак*** (Беларусь).

Кааператыўныя маты ў 2 хады (70 задач 46 аўтараў): 1-ы прыз – ***Анатоль Скрыпнік*** (Расія); 2-і – ***Віктар Волчак*** (Беларусь); 3-і – ***Валерый Гураў*** (Расія); 4-ы – ***Салман Джавадзадэ***, ***Відадзі Заманаў*** (Азербайджан), ***Вадзім Вінакураў*** (Расія).

Каапматы ў 3 хады (51 задача 41 аўтара): 1-ы прыз – ***Мікалай Калеснік***, ***Валерый Семяненка***; 2-і – ***Васіль Крыжаніўскі*** (усе з Украіны); 3-і – ***Валерый Гураў*** (Расія).

Каапматы в 4–8 ходов (56 задач 32 аўтараў): 1-ы прыз – ***Аляксандр Семяненка***; 2-і – ***Валерый Семяненка***; 3-і – ***Мікалай Калеснік***, ***Валерый Семяненка***. Сярод мініяцюр прыз у ***Мечыслававас Рымкус*** (Літва).

Дзясяткі задач атрымалі ганаровыя і пахвальныя водгукі. Поўныя вынікі конкурсу змешчаны на сайце “Усё пра шахматную кампазіцыю” (ru_chess_art) у якасці спецвыпуску беларускага шахматнага бюлетэня “Альбіна”. У электронным выглядзе жадаючыя таксама могуць атрымаць іх у вядучага шахматнага аддзела “Народнай Волі”.

Задача Ч.Якубоўскага і М.Храмцэвіча ***(гл. дыяграму)*** заваявала трэці прыз.

Белыя: Крf3, Фb4, Лd6, Лf8, Cb8, Ce6, Ka4, пg5 (8).

Чорныя: Kpe5, Ca6, Ch6, Ka8, Kc7, пп. b6, b7, c4, d3, e7, g6 (11).

Мат у 2 хады.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі ***(220030, г.Мінск, вул.Энгельса, 34а)*** або на электронны адрас: ***vadim_ne67@mail.ru.***

Па новай формуле

Стартавала чарговае, дзявятае, каманднае першынство Беларусі па складанні шахматных кампазіцый. На гэты раз усе рэгіёны склалі дзве каманды: “Захад” (Брэсцкая і Віцебская вобласці, горад Мінск, капітан – Віктар Волчак) і “Усход” (Мінская, Віцебская, Гомельская і Магілёўская вобласці, капітан Віктар Зайцаў). Судзяць турнір замежныя арбітры, а фінішуе першынство восенню.

«Неўская перамога»

На Мемарыяле В.Карчнога ў Пецярбургу (150 удзельнікаў) перамог Кірыл Ступак, “бронза” ў Аляксея Аляксандрава, а Аляксей Фёдараў – на 11-м месцы. З беларусаў у турніры таксама гулялі Міхаіл Нікіценка і Яна Ільючык. Вось адна з пераможных партый нашага суайчынніка.

Кірыл Ступак – Міхаіл Яшметаў

1.d4 Кf6 2.g3 g6 3.Cg2 d5 4.c4 Cg7 5.Кf3 0-0 6.0-0 Кc6 7.Кa3 dc 8.К:c4 Ce6 9.b3 a5 10.a4 Cd5 11.e3 Кe4 12.Ca3 Крh8 13.Лc1 f5 14.Фe2 g5 15.h4 f4 16.ef gf 17.g4 Фd7 18.Кce5 К:e5 19.К:e5 C:e5 20.de f3 21.C:f3 Л:f3 22.e6 Ф:e6 23.Ф:f3 Лg8 24.g5 Фe5 25.Фe3 Лg7 26.f4 Фf5 27.Cb2 Фg4+ 28.Крh2 Кf6 29.Фf2 Ce6 30.f5 Кe4 31.C:g7+ Крg8 32.Фf3 Ф:h4+ 33.Фh3, 1:0.

Не пакінулі шанцаў

На юнацкім чэмпіянаце Еўропы па хуткіх шахматах у Румыніі залатыя медалі заваявалі ***Арцём Бяляўскі*** (да 10 гадоў), ***Дзяніс Лазавік*** (да 12), ***Максім Царук*** (да 14), сярэбраныя – ***Міхаіл Спіжарны*** (да 12) і ў бліцы – ***Арцём Бяляўскі*** (да 10). У камандным турніры да 12 гадоў дзве беларускія зборныя выйгралі “золата” і “серабро”, а да 18 гадоў Беларусь была чацвёртая з 24 каманд.

Праверце адказы

Задача ***В.Ваўнейкі і В.Разінкіна*** ад 21 жніўня рашаецца: **1.Кре5**.

Першымі правільна адказалі ***Васіль Жуковіч, Леанід Казырыцкі, Ігар Ананіч, Сяргей Цяльпук, Віктар Жук***.

Вадзім ЖЫЛКО.

ПРАБЛЕМА

Дзяцей пакінулі без футбола?

Падставай для напісання гэтага матэрыялу сталі сумныя вынікі праверкі атэстацыйнай камісіяй Упраўлення спорту і турызму Гродзенскага аблвыканкама Зэльвенскай дзіцяча-юнацкай спартыўнай школы, паводле якіх з новага года ў гэтай установе больш не будзе секцыі футбола. Хаця гэты від спорту з’яўляецца адным з самых папулярных у Беларусі не толькі сярод дарослых, але і дзяцей. Ды і многія ў Зэльве задаюцца пытаннем: чаму ў краіне, дзе так актыўна прапагандуюцца спорт і здаровы лад жыцця, дзяржава закрывае папулярны накірунак у спартыўнай школе?

Згодна з дзеючым заканадаўствам, спартыўныя школы павінны даваць вынікі

З наступнага года, як высветлілася, закрываецца футбольны накірунак не толькі ў ДЮСШ Зэльвы, а і ў Навагрудку. Прычына ў тым, што аддзяленні футбола ў гэтых спартыўных школах не прайшлі атэстацыю. Дарэчы, у Зэльвенскай ДЮСШ футболам займаўся 121 чалавек.

Старшыня атэстацыйнай камісіі, начальнік аддзела спорту ўпраўлення спорту і турызму Гродзенскага аблвыканкама **Аляксандр Дзярнейка** патлумачыў “Народнай Волі”, што прычына неатэстацыі ў спартыўнай школе Зэльвы крыецца ў невыкананні заканадаўства.

Паводле дзеючага заканадаўства, спартыўныя школы не з’яўляюцца месцам заняцця масавай фізкультурай, а павінны штогод прыносіць вызначаныя спартыўныя вынікі. У іх, маўляў, вядзецца падрыхтоўка да вялікага спорту.

У матэрыялах атэстацыйнай камісіі так і запісана: у Зэльвенскай ДЮСШ “*існуюць праблемы ў арганізацыі навучальна-трэніровачнага працэсу, у парадку пераводу спартсменаў на этапы падрыхтоўкі, у залічэнні і адлічэнні з установы, выкананні вучэбнай праграмы. Адсутнічаюць прызёры рэспубліканскіх і абласных спаборніцтваў, няма навучэнцаў школы ў камандах майстроў, якія ўдзельнічаюць у чэмпіянатах Рэспублікі Беларусь*”.

І ў заключэнне гэтага спісу дадаецца, што ніякіх захадаў для змены сітуацыі ў ДЮСШ не рабілася.

Адміністрацыя ДЮСШ недапрацавала

Лагічнае пытанне да чыноўнікаў: у чым вінаватыя дзеці, калі няма спартыўных вынікаў? Ёсць жа людзі больш адказныя – трэнеры, адміністрацыя школы. Аказваецца, з атэстацыяй футбольнага накірунку былі праблемы і летась, але адміністрацыі і трэнерам далі год на тое, каб яны выправілі хібы ў сваёй працы.

Як прыклад Аляксандр Дзярнейка прывёў Дзятлаўскую ДЮСШ, адміністрацыя якой на заўвагі атэстацыйнай камісіі летась прыняла ўсе неабходныя меры.

“Яны на працягу года распрацавалі свой праект, які выйграў у конкурсе федэрацыі футбола, і цяпер маюць фінансаванне, – распавядае спадар Аляксандр. – *Яны заўважна развіваюцца, зацікаўлены ў тым, што робяць. А ў Зэльве: не атэставалі – ну і не атэставалі. Усё неяк моўчкі. У іх спартыўная школа нагадвае хутчэй нейкі гурток па інтарэсах, а не месца, дзе рыхтуюцца будучыя спартсмены”*.

Дзярнейка паведаміў, што захады да адміністрацыі ДЮСШ Зэльвы ўжо робяцца, але ён не захацеў працягваць размову на гэту тэму.

Дзеці без футбола не застануцца?

Аляксандр Дзярнейка адмыслова патлумачыў, што ў дзяцей, якія жадаюць і надалей займацца футболам, у Зэльве ёсць прынамсі некалькі варыянтаў. Да прыкладу, існуе Цэнтр фізічна-аздараўленчай працы, дзе праводзяцца заняткі для дзяцей па футболе. Наогул, паводле сцвярджэння нашага суразмоўцы, у Зэльве можна займацца іншымі відамі спорту – лёгкай атлетыкай, гандболам, каратэ...

Упраўленне спорту і турызму Гродзенскага аблвыканкама, паведаміў яго начальнік, рэкамендавала абласной спартыўнай школе пры футбольным клубе “Нёман” узяць на працу аднаго альбо двух трэнераў па футболе, каб яны набіралі групы дзяцей у Зэльве і праводзілі з імі заняткі, якія будуць скіраваны на вынік.

“У Зэльве дзеці без футбола не застануцца, – запэўнівае Дзярнейка. – *Справа толькі ў тым, што раён невялікі, дзяцей няшмат і яны, як правіла, у дадатак да футбола наведваюць іншыя спартыўныя секцыі. А там і лёгкая атлетыка, і гандбол, і каратэ, і іншыя. А пажадана, каб была нейкая спецыялізацыя і дзеці ўжо з малога ўзросту канцэнтраваліся на чымсьці адным, тады і вынікі будуць”*.

Дырэктар Зэльвенскай ДЮСШ **Генадзь Галаско** ў размове з карэспандэнтам “Народнай Волі” не сказаў нічога канкрэтнага адносна атэстацыі футбольнага накірунку. Паводле яго слоў, існуюць прычыны аб’ектыўныя, але больш у яго прэтэнзій да трэнераў, якія не здолелі наладзіць гэты працэс. Размовы па сутнасці ў нас не атрымалася. Склалася адчуванне, што спадар Галаско не хацеў абмяркоўваць з журналістам праблемы сваёй школы.

Трэнер: «У мяне заробак 300 рублёў...»

Трэнер Зэльвенскай ДЮСШ па футболе **Валянцін Суліцэнка** кажа, што яму вельмі шкада, што закрываюць футбольны накірунак. Чыноўнікі і адміністрацыя школы чакалі вынікаў, але вось праблемы матэрыяльнага характару ніхто не хацеў вырашаць. Як аргумент трэнер прыводзіць прыклад, што за 25 гадоў ягонай працы буцы для футбалістаў у ДЮСШ набываліся толькі адзін раз.

“І хто калі думаў пра матывацыю юных спартсменаў, калі на турніры ім даводзілася ездзіць на грошы бацькоў? – задаецца пытаннем Суліцэнка. – *У мяне самога заробак 300 рублёў. Прыходжу да дырэктара школы, прашу сродкі на паездку для ўдзелу ў турніры, а мне ў адказ: грошай няма. А ёсць жа планы, праграмы, патрабаванні”*.

Трэнер кажа, што ў раённым цэнтры значна складаней выхоўваць вялікіх спартсменаў. Паводле яго слоў, у тым жа Гродне часцей праводзяцца турніры, футбалісты выязджаюць на спаборніцтвы ў іншыя гарады, а гэта дае моладзі вопыт і практыку.

“Атрымліваецца, што навокал усе шмат разважаюць аб тым, як і што, а мне каманду даводзілася на спаборніцтвы вазіць на сваёй машыне, – кажа трэнер. – *А ў нас жа дзяржаўная арганізацыя, а не нейкая прыватная кантора, і калі ёсць патрабаванні, дык патрэбна і неабходнае фінансаванне. Тут жа таксама трэба прытрымлівацца заканадаўства”*.

Дарэчы, у 2017 годзе, калі фінансавая сітуацыя ў школе была больш стабільнай, распавёў трэнер, ён падрыхтаваў для вышэйшага звяна чатырох спартсменаў, удзельнічаў з камандай у некалькіх хатніх і выязных турнірах. А ўжо ў 2018-м сітуацыя пагоршылася, і значна. *“Сёлета мы ні разу нікуды не выязджалі для ўдзелу ў турнірах. А з нас патрабуюць паказчыкі, як запісана ў заканадаўстве...”*

Міхал КАРНЕВІЧ.

СІТУАЦЫЯ

Нагуляліся?

Марадона дыстанцыраваўся ад брэсцкага “Дынама”.

Усё пачыналася, як у казцы. 16 мая гэтага года ў мінулым знакаміты футбаліст **Дыега Марадона** падпісаў трохгадовы кантракт з футбольным брэсцкім “Дынама” і заняў пасаду старшыні праўлення клуба. Было публічна абвешчана: легенда “*будзе займацца пытаннямі стратэгічнага развіцця клуба, а таксама ўзаемадзейнічаць з усімі яго структурнымі падраздзяленнямі, уключаючы дзіцячую акадэмію*”.

У выніку ў ліпені Марадона прыляцеў у Брэст на адзін дзень, пасля чаго знік, як з белых яблынь дым. Пазней ён сам паведаміў: лечыць зубы ў Аргенціне ў доктара Бравермана ды рыхтуецца да вяселля, бо зрабіў прапанову рукі і сэрца сваёй 28-гадовай сяброўцы **Росія Алівэ.**

Раней Марадона заяўляў, што валодае сродкамі для пакупкі новых футбалістаў, і нават гучна абвясціў, што “*падпісаў варатара Кампестрыні*”, хаця гэта аказалася няпраўдай.

А зараз стала вядома, што Дыега Марадона прызначаны галоўным трэнерам мексіканскага клуба “Дарадас дэ Сіналоа”.

“У той жа час я буду па-ранейшаму заставацца ганаровым старшынёй праўлення брэсцкага “Дынама”, – удакладніў аргенцінец.

Пазней зрабіў афіцыйную заяву і брэсцкі клуб: *“Дыега Марадона быў запрошаны ў футбольны клуб “Дынама-Брэст” у якасці ганаровага прадстаўніка. Асноўнымі яго абавязкамі з’яўляюцца папулярызацыя беларускага футбола, развіццё інфраструктуры, удзел у трансферных кампаніях, прыцягненне спонсараў, развіццё дзіцяча-юнацкага футбола. Згодна з умовамі кантракта, Марадона можа займаць пасады ў іншых арганізацыях. Такім чынам, ён працягвае займаць пасаду старшыні праўлення клуба, адначасова сумяшчаючы яе з пасадай тэхнічнага дырэктара мексіканскага футбольнага клуба”*.

“Хваткія агенты Марадоны, відаць, добра зарабляюць разам з ім, уладкоўваючы свайго кліента на пасады зіц-старшыні па ўсім свеце і гандлюючы яго імем, – пішуць балельшчыкі на форумах. – *Якія там яшчэ пасады засталіся для Марадоны? Ганаровы дырэктар? Пасол добрай волі?”*

Адным словам, уся гэтая сітуацыя больш нагадвае нейкае цыркавое прадстаўленне, у якой легендарнаму футбалісту адвялі ролю высокааплатнага клоўна з не самым лепшым іміджам. Не будзем лічыць грошы ў чужой кішэні, але адно вядома дакладна: калі грошай шмат, то гэта яшчэ зусім не азначае, што будзе шмат і вынікаў.

Алесь СІВЫ.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.

Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.

Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.

nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:

63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

9 772071 964000 18072

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб’явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 10.09.2018 у 17.00. Аб’ём 4 друк. аркушы. Тыраж 22 705 экз. Заказ № 3343.